

Verslag concept

Commissie Landelijk Gebied

Datum commissievergadering	:	13 januari 2025
Commissievoorzitter	:	Dhr. C. Vonk
Commissie-adviseur	:	Dhr. C. Borst
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28 / corne.borst@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	:	Dhr. C. Vonk
Commissie-adviseur	:	Dhr. C. Borst
Leden van de commissie	:	BBB Dhr. G. Vendrig
		VVD Mw. G. Bakker, mw. L. Ouderkerken
		GroenLinks Statenleden T. Van Wijnen en R. Bwefar
		D66 Mw. K. Jansen
		PvdA Dhr. T. Veenboer en dhr. J. Stam
		JA21 Dhr. I. Mantel en mw. C. Gordijn
		CDA Mw. W. Koning-Hoeve en dhr. S. Dijk
		FvD Dhr. J. Dessing
		PvdD Mw. I. Haas, mw. M. van Aesch
		PVV Dhr. R. van Tiggelen
		SP Mw. R. Alberts en dhr. M. Dijkse
		CU Mw. J. Hoogendoorn-van der Maarl en dhr. M. Klein
		50PLUS Mw. A. van der Helm-Chandansingh en dhr. V. de Jong
		Volt Mw. J. Schneemann en dhr. B. Bonekamp
Gedeputeerden	:	Mw. R. Kocken (GL), dhr. J. Beemsterboer (BBB)
Afwezig:	:	
		<i>(Met bericht van verhindering)</i>
Notulist	:	mw. A. Smakman (Notuleerservice Nederland)

Agenda

- 5 0 Expertmeeting over de werkzaamheden van Stivas
- 1 Opening en mededelingen
- 2 Inspreekhalftuur
- 3 Vaststellen agenda, het verslag van de vorige vergadering, Lijsten moties en toezeggingen
- 3.a Concept eerste Strategische agenda PS
- 10 3.b Planningsoverzicht
- 4 B-agenda Natuur, Landschap, Water en Bodem (gedeputeerde Kocken)
- 4.a Agenderingsverzoek C naar B JA21: Voortgang aanpak wateroverlast Kennemerland (B-agenda cie. Landelijk Gebied 13 januari 2025)

- 15 4.b Agenderingsverzoek C naar B PvdD: Intentieverklaring Weidse Polder (B-agenda cie. Landelijk Gebied 13 januari 2025)
- 5 Rondvraag gedeputeerde Kocken
- 6 B-agenda Landbouw, Visserij, Dierenwelzijn, Faunabeheer, PPLG en Cultureel Erfgoed (gedeputeerde Beemsterboer)
- 20 6.a Agenderingsverzoek C naar B PvdD en CDA: Stand van zaken ondernemerscoaches voor agrariërs (B-agenda cie. Landelijk Gebied 13 januari 2025)
- 7 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer
- 8 Sluiting

0 Expertmeeting over de werkzaamheden van Stivas

25 *Stivas heeft zich door de jaren heen beziggehouden met vrijwillige kavelruil, grondverbeteringsprojecten, verkavelingsonderzoeken en de ontwikkeling in de glastuinbouwgebieden. De laatste jaren is de Stivas vooral actief met kavelruilprojecten en gebiedsprocessen. Ze vertellen over hun werkzaamheden.*

30 1 Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de vergadering van de commissie Landelijk Gebied van 13 januari 2025 om 14.17 uur en heet alle aanwezigen en belangstellenden van harte welkom.

35 Mededelingen

- Er is een quorum vastgesteld.
- De spreektijd is vastgesteld op drie uur.
- Deze vergadering wordt live uitgezonden.
- Er is voorafgaand aan de vergadering één rondvraag voor gedeputeerde Kocken aangemeld
- 40 door Partij voor de Dieren.
- Voor het inspreekhelfuur heeft zich één spreker aangemeld.

Mevrouw **Haas** (PvdD) stelt voor om Urgenda uit te nodigen om hun nieuwe rapport over een visie op het landelijk gebied te presenteren aan de commissie en eventueel andere commissies. Zij

45 benadrukt dat dit een kans biedt om vragen te stellen en gezamenlijk een gelijk kennisniveau te bereiken.

Reacties vanuit de fracties:

- Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh (50PLUS)**: Geen bezwaar tegen het voorstel.
- 50 • **De heer Van Tiggelen (PVV)**: Geen behoefte aan de presentatie vanwege eerdere ervaringen.
- De heer **Vendrig (BBB)**: Vraagt om verduidelijking over de inhoud van het rapport en de bedoeling van de inbreng.
- Mevrouw **Ouderkerken (VVD)**: Toont terughoudendheid en vraagt naar de meerwaarde
- 55 van een presentatie boven het lezen van het rapport.
- Mevrouw **Koning–Hoeve (CDA)**: Twijfelt, omdat niet elke uitnodiging in de commissie behandeld hoeft te worden. Ze wijst op het grote aantal verzoeken dat binnenkomt.
- Statenlid **Van Wijnen (GL)**: Vraagt naar het proces rondom uitnodigingen en agendering.

60 De **voorzitter** stelt voor om te stemmen over het verzoek. Na stemming blijkt een kleine gewogen meerderheid vóór een presentatie door Urgenda te zijn. Het voorstel van mevrouw Haas wordt daarmee aangenomen.

2 Inspreekhelfuur

65 Mevrouw **Volkers** spreekt in namens Stichting Behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied. Mevrouw Volkers meldt dat de rechtbank in Arnhem zeven natuurorganisaties, waaronder haar stichting, in het gelijk stelt in hun beroep tegen de door de minister goedgekeurde gedragscode voor bosbeheer. De rechtbank oordeelt dat de gedragscode onvoldoende bescherming

70 biedt aan flora en fauna.

Volgens mevrouw Volkers bleek tijdens de rechtszaak dat de rechters zich goed verdiept hadden in de materie. Hoewel de zaak vooral ging over specifieke maatregelen zoals groepenkap, schermkap, kaalkap, nestbescherming en hun invloed op bosklimaat, bodem en aanwezige soorten, is de uitspraak breder toepasbaar op boskap in het algemeen.

Mevrouw Volkers benadrukt dat terreinbeheerders zoals PWN en Staatsbosbeheer in haar gebied vaak stellen dat soorten kunnen uitwijken en er genoeg leefgebied overblijft. De rechtbank volgt dit standpunt echter niet. De rechters vinden dat niet bewezen is dat flora en fauna geen schade ondervinden van de huidige maatregelen. De rechtbank oordeelt dat de minister onvoldoende heeft aangetoond dat de gedragscode geen negatieve invloed heeft op de betrokken soorten. Er is namelijk geen onderzoek gedaan naar de beginstand van veel soorten die in de gedragscode worden genoemd.

Mevrouw Volkers wijst erop dat door de gedragscode al jaren schade wordt aangericht aan soorten, bodem en bossen in het hele land. Deze uitspraak maakt volgens haar duidelijk dat boskap habitats en soorten wel degelijk schaadt. Ze roept op om bossenkap uit de beheerplannen voor het Schoorlse gebied te houden en de beschermde soorten de noodzakelijke bescherming te geven. Vooral soorten die afhankelijk zijn van dennenbossen dreigen hun leefgebied te verliezen, terwijl ze volgens wetgeving en verdragen beschermd zijn.

De commissie krijgt de gelegenheid tot het stellen van vragen.

Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) bedankt mevrouw Volkers voor haar presentatie, waarin zij de aanwezige soorten in het dennenbos van Schoorl toelicht. Zij vraagt wie de andere partijen zijn die samen met de stichting van mevrouw Volkers actie ondernemen.

Mevrouw **Volkers** geeft aan dat dit onder andere de volgende partijen zijn:

- Stichting Comité Schone Lucht,
- Stichting Natuurbelang Nederland,
- Stichting Natuur Alert Nederland,
- Johan Vollenbroek en de Mobilisation for the Environment (MOB),
- Vereniging Leefmilieu, en
- Vogelbeschermingswacht Noord–Veluwe.

Deze partijen hebben gezamenlijk beroep aangetekend onder leiding van Frits van Beusekom.

Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) bedankt nogmaals en benadrukt dat zij de zin uit de presentatie “grond is de bodem van je bestaan” een mooie uitspraak vindt.

De heer **Dessing** (FvD) bedankt mevrouw Volkers voor haar heldere en beknopte bijdrage. Hij wijst op de duidelijke uitspraak van de rechter en vraagt of het belangrijkste verzoek is om de bomenkap uit het beheerplan te halen. Daarnaast vraagt hij wat de Staten nog meer kunnen doen om de zaak van mevrouw Volkers te ondersteunen.

Mevrouw **Volkers** bevestigt dat haar belangrijkste verzoek is om de boskap in het Schoorlse gebied te stoppen. Ze benadrukt dat de onderbouwing voor de kap volgens haar flinterdun is. Deskundige adviezen van haar stichting worden genegeerd, en brieven aan de Ecologische Autoriteit en de provincie, bijvoorbeeld over het ontbreken van concrete cijfers, krijgen geen gehoor. Een afspraak met de provincie over monitoring en gezamenlijk meten in het gebied zijn volgens haar uiteindelijk niet nagekomen. Mevrouw Volkers stelt dat er te algemeen beleid wordt gevoerd en dat niet specifiek naar het Schoorlse gebied wordt gekeken. Ze herhaalt dat de oude bossen van grote

120 waarde zijn en verwijst naar de uitspraak van de rechter. Volgens de rechtbank leidt kap van oude bossen tot vernietiging van bostypische soorten doordat hun habitat verdwijnt. Dit dreigt ook in Schoorl te gebeuren. Tot slot heeft mevrouw Volkers de Statenleden een PowerPoint toegestuurd om de aanwezige soorten een gezicht te geven. Ze wijst erop dat de rechter oordeelde dat onvoldoende bewezen is dat soorten na kap kunnen uitwijken, omdat er door het hele land wordt gekapt.

125 De heer **Stam** (PvdA) bedankt mevrouw Volkers voor haar bijdrage. Hij vraagt om verduidelijking over de juridische koppeling tussen de uitspraak van de rechter en de situatie in Schoorl, omdat hij dit verband niet helemaal begrijpt.

130 Mevrouw **Volkers** legt uit dat de rechtbank heeft vastgesteld dat het voortbestaan van soorten afhankelijk is van de omvang en kwaliteit van het omringende bos. Ze waarschuwt dat als de drie bossen in Schoorl worden gekapt, dit het leefgebied van drie soorten bedreigt, waaronder soorten die op het Standaard Data Form (SDF) 2004 staan. In dat geval blijft er geen geschikt leefgebied meer over in de omgeving van Schoorl, aangezien het binnenduin drukbezocht wordt door honden, mountainbikers, paarden en toeristen. Als de bossen en fietspaden verdwijnen, verplaatst alles zich naar het binnenduin, waardoor dieren geen uitwijkmogelijkheden hebben. Ze merkt ook op dat PWN, de terreinbeheerder, in de omliggende gebieden eveneens veel kapt, wat de situatie verder

135 bemoeilijkt.

De heer **Stam** (PvdA) vraagt vervolgens naar de juridische status van de gedragscode. Hij stelt dat een gedragscode geen juridische afdwingbaarheid lijkt te hebben en vraagt of deze kan worden afgewezen.

140 Mevrouw **Volkers** antwoordt dat de gedragscode onderdeel is van de Wet natuurbescherming en daarmee wettelijk is verankerd.

De **voorzitter** constateert dat de commissie geen verdere vragen heeft en dankt mevrouw Volkers voor haar inspraak.

145 De heer **Klein** (CU) vraagt of de gedeputeerden tijdens de rondvraag kunnen reageren op het effect van de rechterlijke uitspraak, waar mevrouw Volkers naar verwees, op Noord-Holland en de relevantie daarvan voor de provincie.

150 De **voorzitter** bevestigt dat de gedeputeerden dit hebben genoteerd en dat het punt tijdens de rondvraag kan worden besproken.

3 Vaststellen agenda, het verslag van de vorige vergadering, Lijsten moties en toezeggingen

155 De **voorzitter** constateert dat de agenda, aangevuld met de opmerking van de heer Klein inzake de rondvraag aan gedeputeerde Kocken, het verslag van de vergadering van 25 november en de lijsten toezeggingen en moties versie 20 december 2024 van de commissie Landelijk Gebied ongewijzigd zijn vastgesteld.

3.a Concept eerste Strategische agenda PS

160 *Het presidium heeft in juli 2024 verzocht een daadwerkelijke Strategische PS-agenda te ontwikkelen. Met zo'n Strategische agenda PS (verder StraPS) krijgen PS zelf meer regie op de eigen politieke agenda, met name bij de grotere en complexere onderwerpen. Voor het bepalen van de grote, strategische onderwerpen heeft de Agendacommissie vuistregels vastgesteld. De inventarisatie van onderwerpen voor de StraPS is gebaseerd op wat nu in de commissies speelt. Er*

165 *is een werkwijze ontwikkeld waarbij de griffie afstemt met de ambtelijke organisatie. Na
bespreking van de concept Strategische agenda in de commissies van januari 2025 zal het
Presidium de StraPS vaststellen. Nieuwe onderwerpen kunnen worden toegevoegd mits in het
Presidium een gewogen minderheid van 1/3^e (19 leden) van PS daarachter staat.*

170 *Eerste termijn commissie*

Mevrouw **Jansen** (D66) stelt vragen aan de gedeputeerden en de commissie over de strategische agenda en de planning van het PPLG (Provinciaal Programma Landelijk Gebied). Ze vraagt of de huidige planning, die staat voor het eerste en tweede kwartaal van 2025, voldoende ruimte biedt voor een goede strategieplanning. Ze mist een strategische doorkijk naar de periode daarna.

175 Daarnaast wil mevrouw Jansen weten hoe de strategie voor het Nationaal Natuur Netwerk (NNN) in het PPLG wordt verwerkt.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) reageert op de vraag van mevrouw Jansen. Zij pleit ervoor om het Nationaal Natuur Netwerk (NNN) later dit jaar op te nemen in de strategische planning. Daarnaast
180 benadrukt zij dat de planning voor het PPLG niet na het tweede kwartaal van 2025 mag stoppen. Volgens haar is het belangrijk om ook op de langere termijn aandacht te blijven houden voor het PPLG.

185 Statenlid **Van Wijnen** (GL) sluit zich aan bij de opmerkingen over het PPLG en de strategische planning. Zij vindt de aanduiding "n.t.b." te vaag en vraagt wanneer deze planning concreet wordt ingevuld. Daarnaast wil zij dat de vraag aan Gedeputeerde Staten wordt gesteld wanneer er zicht komt op de resultaten en voortgang van het programma. Zij wil dit punt graag in de planning opgenomen zien.

190 Statenlid Van Wijnen stelt voor om water als thema op te nemen in de Strategische agenda. Ze wijst erop dat water voldoet aan de eisen voor strategische onderwerpen en dat er veel belangrijke kwesties spelen rondom dit thema. Ze benadrukt dat het nog een uitdaging is om te bepalen hoe PS en GS hierin moeten opereren. Statenlid Van Wijnen legt deze suggestie als vraag
neer bij de commissie.

195 De heer **Dessing** (FvD) begrijpt waarom het PPLG op de strategische agenda staat en erkent dat de doorkijk naar het tweede kwartaal van 2025 onzeker is vanwege de onduidelijke toekomst van het programma. Hij benadrukt dat het PPLG past bij de definitie van strategische onderwerpen, omdat het politiek gevoelig is en een grote maatschappelijke impact heeft.

200 De heer Dessing merkt op dat het voorstel via Gedeputeerde Staten (GS) wordt aangeboden als een soort "oplegger", terwijl de Strategische agenda bedoeld is om Provinciale Staten (PS) meer regie te geven. Hij vindt het belangrijk dat PS zelf de regie en invulling van de agenda behoudt en steunt daarom de huidige discussie over de onderwerpen.

205 De **voorzitter** benadrukt dat dit de Strategische agenda is geagendeerd door de Agendacommissie en niet door Gedeputeerde Staten.

210 De heer **Klein** (CU) ondersteunt het werken met een strategische agenda, omdat dit helpt te bepalen waarom, wanneer en hoe onderwerpen worden besproken. Hij merkt op dat het huidige

onderwerp op de agenda bijna 80% van de commissiegesprekken beslaat, en erkent dat dit een van de belangrijkste onderwerpen is.

215 De heer Klein vindt de invulling van de Strategische agenda nog mager. Er zijn slechts twee activiteiten gepland en hij mist een duidelijke doorkijk naar besluitvorming: wanneer worden besluiten genomen en wat is daarvoor nodig? Hij pleit voor een concreet overzicht, zodat Provinciale Staten kunnen bepalen welke informatie, werkbezoeken of technische briefings nodig zijn om tot een besluit te kunnen komen.

220 Hij begrijpt dat het proces nog in ontwikkeling is en dat Gedeputeerde Staten afhankelijk zijn van landelijke ontwikkelingen. Hij ziet dit als een startpunt en vraagt GS om inzicht in wanneer keuzes kunnen worden gemaakt en welke knelpunten er nog zijn. Hij stelt voor dat de commissie in een volgende vergadering bespreekt wat zij nog nodig heeft om keuzes goed te onderbouwen.

225 Tot slot reageert hij positief op het voorstel om het Nationaal Natuur Netwerk (NNN) op te nemen in de strategische agenda, omdat het belangrijk is om dit verder uit te werken.

De heer **Mantel** (JA21) geeft aan dat zijn fractie het oorspronkelijke voorstel voor de Strategische agenda prima vindt. Echter, na de discussie merkt hij op dat de Agendacommissie in alle vrijheid
230 vuistregels heeft opgesteld namens Provinciale Staten en dit stuk heeft aangeboden. Hij vraagt de heer Dessing of hij hiervan op de hoogte is, omdat het voorstel niet direct vanuit Gedeputeerde Staten komt.

De heer **Dessing** (FvD) bevestigt dat hij weet dat de Agendacommissie het proces heeft geleid en
235 de vuistregels en definities heeft opgesteld. Hij nuanceert echter dat de keuze van de onderwerpen wel een voorzet van GS lijkt te zijn.

De heer **Mantel** (JA21) reageert dat hij denkt dat de onderwerpen door de Agendacommissie zijn aangedragen en opgehaald bij de fracties, maar hij is niet helemaal zeker over het proces. Hij
240 stelt voor dat GS hierop toelichting kan geven.

De heer **Dessing** (FvD) stemt hiermee in en benadrukt dat hij dit graag helder wil hebben, omdat dit zijn eerdere opmerking verduidelijkt.

245 De heer **Mantel** (JA21) merkt in het vervolg van zijn inbreng op dat andere fracties, zoals GroenLinks en Volt, onderwerpen als water en het Nationaal Natuur Netwerk (NNN) hebben aangedragen voor de Strategische agenda. Hij erkent dat deze onderwerpen urgent zijn, maar geeft aan dat hij voorzichtig wil zijn met het toevoegen van te veel thema's. Hij stelt voor om eerst te starten met de huidige Strategische agenda, om te voorkomen dat er te veel
250 onderwerpen op komen en het overzicht verdwijnt. Hij wijst erop dat fracties, als zij aanvullende onderwerpen willen aandragen, hiervoor een voorstel kunnen indienen bij het Presidium, zoals vastgelegd in de regeling.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) benadrukt dat het document voor de
255 Strategische agenda afkomstig is van de Agendacommissie, waar ook de onderwerpen zijn bepaald. Ze richt zich specifiek op twee onderwerpen die voor commissie Landelijk Gebied van belang zijn: het PPLG (Provinciaal Programma Landelijk Gebied) en Regie op de Ruimte.

260 Ze merkt op dat deze dossiers al lang lopen, maar in de tijd weinig zijn uitgewerkt. Het PPLG
sleept zich voort, en bij Regie op de Ruimte moeten zeven Statenleden het College scherp
houden op het proces en de wijze van informeren. Gezien de planning die richting de
verkiezingen van 2027 loopt, vraagt zij aan de gedeputeerde hoe deze onderwerpen beter
gepresenteerd kunnen worden, zodat Provinciale Staten besluiten kunnen nemen.

265 De heer **Veenboer** (PvdA) geeft aan dat het **PPLG** logisch lijkt binnen de Strategische agenda,
omdat het een breed en belangrijk onderwerp is. Toch vraagt hij zich af wat de toevoeging van
het PPLG in de Strategische agenda daadwerkelijk verandert ten opzichte van de bestaande
plannen en programma's die de gedeputeerde al heeft gepresenteerd. Hij stelt dat, als er weinig
verandering of toevoeging is, het wellicht beter zou zijn om een ander onderwerp te kiezen. Deze
vraag legt hij voor aan de gedeputeerde of aan de voorzitter.

270 Mevrouw **Schneemann** (Volt) vraagt in een interruptie of de heer Veenboer voorstelt om het PPLG
van de Strategische agenda te halen.

275 De heer **Veenboer** (PvdA) geeft aan dat hij dat niet wil. Hij vindt het PPLG een goed onderwerp,
maar vraagt zich af wat het verschil zou zijn als het niet op de Strategische agenda had gestaan,
aangezien het onderwerp al vaker terugkomt en er al plannen voor zijn gepresenteerd.

280 De heer **Klein** (CU) stelt voor dat de voorzitter vanuit zijn rol in de Agendacommissie verduidelijkt
wat de functie van de Strategische agenda precies is. Dit kan verwarring voorkomen en
benadrukken dat het een instrument van Provinciale Staten is.

285 De **voorzitter** geeft aan dat hij van plan was dit te doen na de reactie van GS, maar dat de
volgorde niet van groot belang is. Hij licht toe dat de belangrijkste vragen aan GS gaan over de
planningspunten voor het PPLG en de mogelijkheid om het NNN als onderwerp toe te voegen.
Vervolgens geeft hij het woord aan GS voor een reactie.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

290 Gedeputeerde **Beemsterboer** reageert op de vragen van de heer Veenboer over het PPLG. Hij
benadrukt dat eerdere toezeggingen over het PPLG niet worden aangepast door de Strategische
agenda. De Strategische agenda geeft juist een overzicht van de gedane toezeggingen en wat de
Staten en de Statencommissies kunnen verwachten.

295 Gedeputeerde Beemsterboer legt uit dat in het eerste kwartaal van 2025, in maart, de korte-
termijnagenda voor het PPLG wordt gepresenteerd. In het tweede kwartaal, vóór de zomer, volgt
de langetermijnstrategie voor het PPLG. Hij verwacht dat de nog nader te bepalen stappen
kunnen worden ingevuld tijdens de gesprekken over het PPLG in maart.

300 Ten aanzien van Regie op de Ruimte, in reactie op de vraag van 50PLUS, geeft hij aan dat dit
beter beantwoord kan worden door gedeputeerde Rommel, die verantwoordelijk is voor dit
onderwerp. Hij stelt voor om deze vraag aan gedeputeerde Rommel voor te leggen tijdens de
commissie Ruimte.

Gedeputeerde **Kocken** reageert op de vraag over het NNN. Gedeputeerde Kocken benadrukt dat
als de Staten een ander bespreekmoment willen of een andere invulling verwachten, zij dat graag

305 duidelijk wil horen. Ze wijst erop dat de provincie het hele jaar bezig is met de uitvoering en inrichting van het NNN en dat de jaarlijkse update onderdeel is van de afspraken die eerder zijn gemaakt. Volgens haar staat het NNN daarmee voortdurend op de agenda. Als de Staten iets anders willen, vraagt ze hen om die behoefte concreet te formuleren.

310 Mevrouw **Schneemann** (Volt) vraagt of het PNN weer in het planningsoverzicht kan worden opgenomen. Ze benadrukt het verschil tussen de Strategische agenda en de planning en stelt dat het handig is om het PNN daarin zichtbaar te maken.

Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat ze niet precies weet wie bepaalt wat er in het
315 planningsoverzicht staat. Ze geeft aan dat het PNN jaarlijks op haar eigen agenda staat en dat ze elk jaar een update hierover aan Provinciale Staten levert. Als het PNN niet in een agenda staat, beschouwt ze dat als een omissie, omdat er niets is veranderd aan het voornemen om de jaarlijkse update te blijven delen.

320 Mevrouw **Jansen** (D66) vraagt gedeputeerde Kocken naar de strategie voor het NNN. Ze wijst erop dat uit eerdere Statenvergaderingen bleek dat de deadline voor het halen van het NNN niet meer haalbaar is. Daarom wil ze dat het NNN als strategisch punt op de Strategische agenda komt, omdat de jaarlijkse update in het PNN volgens haar een uitvoeringsagenda betreft en geen langetermijnstrategie biedt. Ze benadrukt dat een nieuwe strategie voor het NNN noodzakelijk is,
325 zeker met het oog op 2026.

Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat Provinciale Staten jaarlijks een update krijgen via het PNN, waarin staat wat er is gedaan en wat er het komende jaar gepland is. Ze geeft aan dat er een lopende NNN-strategie is, die blijft gelden totdat deze wordt aangepast. Als PS een nieuwe
330 strategie wil, kan dat worden geïnitieerd door PS zelf of door een verzoek aan haar. Ze benadrukt dat deze aanpak is afgesproken en dat het huidige proces volgens haar goed werkt.

Mevrouw **Jansen** (D66) blijft echter van mening dat een strategische planning voor het NNN ontbreekt, omdat de deadline in de strategie is losgelaten. Ze stelt voor dat de commissie later in
335 het jaar bespreekt wanneer een nieuwe NNN-strategie op de agenda kan worden gezet. Ze benadrukt het belang van een hernieuwde strategische aanpak voor het NNN, naast de jaarlijkse PNN-updates.

Statenlid **Van Wijnen** (GL) vraagt verduidelijking aan mevrouw Jansen (D66) over haar
340 opmerkingen rondom het NNN. Ze vraagt of mevrouw Jansen doelt op het strategisch agenderen van het NNN om een samenhangend beeld te krijgen of dat ze specifiek de strategie van het NNN bedoelt. Ze geeft aan dat dit onderscheid bepaalt in hoeverre zij het voorstel kan ondersteunen.

Mevrouw **Jansen** (D66) erkent dat er een strategie voor het NNN bestaat en corrigeert zichzelf
345 door te zeggen dat ze gedeputeerde Kocken tekort heeft gedaan door te stellen dat er geen strategie is. Ze benadrukt dat de planning van het NNN op bepaalde onderdelen is losgelaten, waaronder de deadline. Volgens haar moet deze planning opnieuw worden bepaald en dat proces hoort op de Strategische agenda thuis. De kern van haar voorstel is om in de Strategische agenda een moment vast te leggen waarop de planning van het NNN opnieuw wordt bekeken en
350 vastgesteld.

De **voorzitter** legt uit dat de Strategische agenda is ontwikkeld door de Agendacommissie, mede naar aanleiding van de Statendag in september en de daaropvolgende sessies. Het doel van de agenda is om Provinciale Staten meer controle en overzicht te geven over de lange termijn, inclusief welke onderwerpen besproken worden en op welke manier.

De agenda richt zich op grote dossiers en beslaat meerdere jaren. Dit eerste resultaat is echter geen afgerond document, maar een startpunt dat openstaat voor verdere input en uitbreiding. De voorzitter erkent dat de huidige planning zich vooral op de eerste paar kwartalen richt en benadrukt dat het de bedoeling is om de agenda verder uit te breiden voor latere jaren.

Sommige onderwerpen, zoals het PPLG, lopen door tot na de deze Statenperiode in 2027. De agenda moet daarom een langere doorlooptijd krijgen, ook met aandacht voor onderwerpen die mogelijk pas in 2028 of later tot besluitvorming komen. De voorzitter benadrukt dat het streven is om als Provinciale Staten zelf de regie te voeren over deze planning en agenda, zodat PS voorbereid is op onderwerpen die over een langere periode spelen. De agenda dient als leidraad voor de Staten en de commissies.

De heer **Vendrig** (BBB) stelt een verduidelijkende vraag over het agenderen van onderwerpen en vraagt of dit via het Presidium verloopt.

De **voorzitter** bevestigt dat dit klopt. Hij legt uit dat onderwerpen zoals het NNN via het Presidium kunnen worden toegevoegd aan de Strategische agenda. Hij voegt eraan toe dat niet elk onderwerp dat wordt besproken, op de langetermijnagenda hoeft te staan. Als voorbeeld noemt hij water, dat eerder onder het ruimtelijk plan valt en niet apart geagendeerd hoeft te worden.

De voorzitter sluit het gesprek af door te concluderen dat de Strategische agenda een goed begin is, maar nog niet volledig is uitgewerkt. Er is ruimte voor verdere verbetering en uitbreiding in de toekomst.

3.b Planningsoverzicht

Mevrouw **Jansen** (D66) brengt naar voren dat het onderwerp **onderzoek naar PFAS in de duinen** ontbreekt op de agenda en het planningsoverzicht voor Q1 2025. Ze herinnert eraan dat de gedeputeerde heeft toegezegd dat dit onderzoek in januari 2025 gereed zou zijn en dat het onderwerp vervolgens op de agenda zou komen. Ze vraagt om bevestiging dat dit wordt ingepland.

De **voorzitter** antwoordt dat de griffier zal navragen wat de status van het onderzoek is en wanneer dit op de agenda zal worden geplaatst.

4 B-agenda Natuur, Landschap, Water en Bodem (gedeputeerde Kocken)

4.a Agenderingsverzoek C naar B JA21: Voortgang aanpak wateroverlast Kennemerland (B-agenda cie. Landelijk Gebied 13 januari 2025)

Toelichting:

Gedeputeerde Staten informeren Provinciale Staten over de aanpak van wateroverlast in Kennemerland. Hierbij wordt onder andere ingegaan op de rollen van partijen en op de complexiteit in de afweging tussen korte termijn noodmaatregelen en, veelal duurdere, lange

400 *termijn maatregelen. De commissie kan het agendaverzoek, en met name de vragen aan de commissie, met GS en met elkaar bespreken.*

Eerste termijn commissie

405 Mevrouw **Gordijn** (JA21) preekt haar waardering uit voor het duidelijke overzicht van de gedeputeerde over de voortgang van maatregelen. Zij benadrukt dat inwoners met ondergelopen kelders snel geholpen moeten worden en noemt het ophogen van de Zeeweg een belangrijke eerste stap. JA21 kijkt uit naar de reacties van andere partijen op het overzicht en wil hierover in gesprek gaan.

410 Daarnaast wijst mevrouw Gordijn op het risico van een watertekort, mogelijk al vóór 2030. Volgens haar is dit onacceptabel voor Nederland, een land dat sterk is in waterbeheer en innovatie. Dit probleem biedt echter ook kansen. Zo stelt zij voor om overtollig water in de duingebieden te benutten door een robuust systeem voor waterwinning en opslag te ontwikkelen. Ze noemt voorbeelden als het *aquifer storage and recovery*-systeem, diepinfiltratie en vergunningsverlening voor meer waterwinning. Ook benadrukt ze het belang van het nieuwe
415 actieplan voor provincies, drinkwaterbedrijven en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, waarin versnelde vergunningsprocedures, nieuwe wingebieden en kennisdeling centraal staan. JA21 wil onderzoeken hoe dit plan kan worden toegepast in Noord-Holland.

420 Tot slot roept mevrouw Gordijn op om samen te investeren in een toekomstbestendig waterbeleid, zodat Noord-Holland voldoende drinkwater behoudt voor inwoners, agrariërs en de economie, zonder overlast.

Vragen aan het college van GS:

- 425
1. Waarom is er op enkele locaties nog geen zicht op een oplossing voor wateroverlast?
 2. Wat is nodig om voldoende afstemming te krijgen tussen primair verantwoordelijke partijen en andere partijen om langdurige oplossingen te realiseren?
 3. Waarom is er onduidelijkheid bij betrokken partijen over de keuze tussen tijdelijke noodmaatregelen en structurele maatregelen?
 4. Wat is de stand van zaken bij Waternet met betrekking tot de waterwinning in de
430 Waterleidingduinen? Wie neemt deze taak over?

435 Statenlid **Bwefar** (GL) bedankt JA21 voor het agenderen van dit onderwerp en spreekt waardering uit voor het overzicht van de voortgang in Kennemerland. Zij vindt het positief dat naast langetermijnmaatregelen ook directe acties zijn opgenomen, zoals het inzetten van waterwagens en het afpompen van water naar zee. Volgens Statenlid Bwefar is het goed dat verantwoordelijkheden per partij duidelijk zijn en dat acties al in gang zijn gezet. Ze merkt op dat het echter nog te vroeg is om te zeggen of deze maatregelen voldoende zijn. GroenLinks wil daarom de resultaten van de statische analyse afwachten.

440 Statenlid Bwefar benadrukt het belang van de rol van de provincie in de landschapsindeling, met name rond waterberging. Zij stelt voor om te onderzoeken of er in de binnenduinrand meer locaties geschikt zijn voor waterberging, zoals het Gasthuisweidje bij Castricum. Dit gebied combineert waterafvoer, wateropslag, natuurherstel en recreatie en biedt daardoor meerdere voordelen, waaronder meer biodiversiteit en ontlasting van kwetsbare natuurgebieden. Statenlid
445 Bwefar vraagt GS of dit soort locaties in kaart gebracht kunnen worden.

Verder verwijst Statenlid Bwefar naar technieken zoals het *aquifer storage and recovery*-systeem en diepte-infiltratie. Ze merkt op dat PWN en de gemeente Hoorn in 2020 onderzoek hebben gedaan naar dit systeem, maar dat zij de resultaten niet heeft kunnen vinden. Ze vraagt of GS
450 deze informatie beschikbaar kan maken en of er ook onderzoek is gedaan naar diepte-infiltratie. Daarnaast stelt zij voor om een expertmeeting te organiseren over ondergrondse wateropslag en diepte-infiltratie om meer kennis te verzamelen over deze thema's. Ze nodigt andere fracties uit om hierover mee te denken.

455 De heer **Vendrig** (BBB) vraagt naar de huidige functie van het Gasthuisweidje in Castricum, omdat hij daar niet bekend mee is.

Statenlid **Bwefar** (GL) legt uit dat het Gasthuisweidje een bestaand voorbeeld is van een succesvolle waterberging. Het gebied combineert wateropslag, waterafvoer, natuurherstel en
460 recreatie. Dit levert volgens haar een viervoudige winst op en laat zien dat zulke projecten werken. Zij pleit voor onderzoek naar meer vergelijkbare plekken in de binnenduinstrand. Ze stelt dat het Gasthuisweidje laat zien hoe effectief dit soort oplossingen kan zijn en dat het model kan dienen voor nieuwe waterbergingslocaties.

465 De heer **Stam** (PvdA) bedankt de gedeputeerde voor het inzicht in de voortgang van maatregelen en benadrukt dat de discussie begon vanwege de waterproblemen van inwoners. Hij vindt het belangrijk om dit startpunt niet uit het oog te verliezen. De samenwerking in het noordelijke deel van het Kennemerduingebied, waar partijen zoals de gemeente, het hoogheemraadschap en PWN actief zijn, zorgt volgens hem voor vertrouwen bij inwoners. Hij prijst de zichtbare acties zoals
470 het inzetten van pompen, omdat deze duidelijk maken dat er iets gebeurt.

De heer Stam merkt echter op dat in het zuidelijke deel van Noord-Holland minder samenwerking lijkt te zijn en er minder gevoel is dat er iets gebeurt. Hij roept zowel de gedeputeerde als de Staten op om dit proces te stimuleren, omdat betrokken partijen daar soms
475 naar elkaar wijzen zonder actie te ondernemen. Hoewel de provincie niet overal verantwoordelijk is, denkt de heer Stam dat in het zuidelijke deel meer stappen gezet kunnen worden om de waterproblemen aan te pakken.

In een interruptie vraagt Statenlid **Bwefar** (GL) of de heer Stam meer zichtbare maatregelen of
480 betere communicatie wil. De heer **Stam** (PvdA) legt uit dat in het noordelijke deel inwoners zowel actie als goede communicatie ervaren, terwijl in het zuidelijke deel minder gebeurt. Hij bevestigt op een aanvullende vraag van Statenlid **Bwefar** (GL) dat hij vindt dat in het zuidelijke deel te weinig wordt gedaan.

485 De heer Stam benadrukt het belang van gedegen onderzoek voordat verdere besluiten worden genomen. Hij noemt de waterproblematiek complexe materie en wil daarom de resultaten van de lopende onderzoeken afwachten. Tot slot complimenteert hij de provincie voor de rol die zij speelt in het op gang brengen van de samenwerking en acties.

490 Mevrouw **Hoogendoorn-van der Maarl** (CU) constateert dat de samenwerking tussen stakeholders inmiddels goed verloopt, waarbij elke partij dit op eigen wijze invult. Zij noemt als voorbeeld dat PWN werkt aan het herstellen van duinrellen en het verleggen van paden, terwijl bij de Zeeweg is

gekozen voor een langetermijnoplossing door de weg op te hogen en groot onderhoud naar voren te halen. Dit vergt echter voorbereidingstijd.

495

Over de problematiek van natte kelders merkt mevrouw Hoogendoorn-van der Maarl op dat de verantwoordelijkheid hiervoor primair bij perceeleigenaren ligt en dat bouwkundige maatregelen vaak nodig zijn. Zij heeft er vertrouwen in dat beheerorganisaties deze problemen goed in beeld hebben en meenemen in toekomstige gebiedsprocessen en ontwikkelingen.

500

Over het drinkwatertekort, zoals benoemd door JA21, stelt zij dat PWN en Waternet reeds alles doen om de drinkwatervoorziening optimaal te houden. Volgens haar is dit een traag proces en ligt de oplossing meer in technische innovaties en gedragsverandering, zoals bewuster waterverbruik. Zij benadrukt dat het beter is om drinkwater te besparen dan om voortdurend nieuwe bronnen aan te boren, zeker zolang kostbaar drinkwater nog wordt verspild aan bijvoorbeeld het doorspoelen van toiletten.

505

Mevrouw **Gordijn** (JA21) vraagt welke oplossingen de ChristenUnie ziet op het gebied van waterbesparing, zowel beleidsmatig als op individueel niveau. Mevrouw **Hoogendoorn-van der Maarl** (CU) stelt voor om grijswatersystemen te implementeren, bijvoorbeeld in nieuwbouwwijken. Dit kan het gebruik van drinkwater aanzienlijk verminderen.

510

De heer **Vendrig** (BBB) toont zich positief over de maatregelen die zijn genomen of gepland, zowel noodmaatregelen als structurele oplossingen. Hij ziet hierin dat de coördinerende rol van de provincie goed tot uiting komt. Op korte termijn zijn maatregelen genomen om de overlast te beperken, maar BBB ziet de oplossing vooral in langetermijnmaatregelen. De partij waardeert de analyse van de grondwaterstand, waarin de relatie met klimaatverandering en extreme weersomstandigheden wordt meegenomen.

515

Wat betreft de vraag of wateroverlast voldoende wordt aangepakt, vindt de heer Vendrig dat de genomen maatregelen veel inzet tonen, vooral van het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Hij benadrukt dat bewoners en gebruikers in het gebied het beste kunnen beoordelen of de aanpak effectief is. Hij ziet een positieve coördinerende rol van de provincie tussen waterschappen, gemeenten, Rijkswaterstaat en andere belanghebbenden.

520

525

Over waterbuffering pleit de heer Vendrig voor een grondwaterpeil dat ruimte biedt voor stijging bij extreme regenval. Hij vergelijkt dit met een spons die alleen water kan opnemen als deze niet volledig verzadigd is. In een interruptie van de heer **Stam** (PvdA) bevestigt de heer **Vendrig** (BBB) dat dit ook geldt voor het grondwaterpeil in de duinen. Hij erkent dat dit veel waterverplaatsing vereist, maar stelt dat het in het verleden ook al zo functioneerde. Wel waarschuwt hij voor balans: het grondwaterpeil mag niet te laag zijn, omdat dit schadelijk is voor natuur, maar ook niet te hoog, omdat dat weer schade oplevert aan bomen en andere gewassen.

530

Wat betreft aanvullende wateropslag sluit BBB zich aan bij de suggesties van JA21, zoals het onderzoeken van nieuwe gebieden voor waterberging. De partij geeft aan dat verdere studie nodig is om geschikte locaties te identificeren.

535

Mevrouw **Bakker** (VVD) bedankt de gedeputeerde voor het overzicht en de inspanningen en roept op om deze voort te zetten. Zij benadrukt dat de coördinerende taak van de provincie met

540 betrekking tot wateroverlast door regenval belangrijk blijft en vraagt om hierop de vinger aan de pols te houden.

Over het voorstel van JA21 merkt mevrouw Bakker op dat het veel bredere water gerelateerde onderwerpen omvat dan enkel de huidige wateroverlast en coördinatie. Hoewel deze
545 onderwerpen volgens haar belangrijk zijn, vindt zij het op dit moment niet passend om ze allemaal te verbinden aan de huidige discussie. Zij geeft aan nog onvoldoende zicht te hebben op de keuzes die GS hierin heeft gemaakt of zal maken.

In reactie op een interruptie van Statenlid **Bwefar** (GL), die stelt dat wateronderwerpen
550 onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, verduidelijkt mevrouw **Bakker** (VVD) dat zij de breedte van JA21's agendering waardeert, maar eerst meer duidelijkheid wil over hoe GS met de verschillende wateronderwerpen omgaat voordat zij deze koppelt aan de huidige coördinatierol.

Daarnaast vraagt zij de gedeputeerde om samen met PWN te onderzoeken of het Pompstation
555 Overveen kan bijdragen aan klimaatadaptatie. Ze stelt voor om te werken met een dynamische vergunning, zodat meer of minder water onttrokken kan worden afhankelijk van droogte of neerslag. Ook suggereert zij het plaatsen van randwinningen die ingezet kunnen worden bij een overschot aan water in de duinen.

Mevrouw **Gordijn** (JA21) vraagt of mevrouw Bakker (VVD) heil ziet in een technische briefing of expertmeeting over waterwinning in de duinen. Mevrouw **Bakker** (VVD) antwoordt dat er al een werkbezoek aan PWN in Andijk gepland staat, waar zij veel verwacht te leren. Ze geeft aan dat aanvullende briefings of expertmeetings zeker welkom zijn, omdat water een te belangrijk
560 onderwerp is om te negeren. Wanneer mevrouw **Gordijn** (JA21) stelt dat dit mogelijk betekent dat de VVD openstaat voor meer waterwinning, benadrukt mevrouw **Bakker** (VVD) dat zij dit niet heeft
565 gezegd. Ze verwijst naar haar eerdere opmerking dat zij over bredere wateronderwerpen, zoals waterwinning, nog geen duidelijke visie heeft. Haar focus ligt momenteel op de wateroverlast en haar eerder gestelde vraag over randwinningen aan de gedeputeerde.

570 *Schorsing vanwege een technisch probleem van 15.27 tot 15.39 uur.*

De heer **Dessing** (FvD) bedankt JA21 voor het agenderen van dit onderwerp en vindt het opvallend dat na decennia zonder problemen ineens wateroverlast ontstaat. Volgens hem ligt hieraan een beleidskeuze ten grondslag, waar hij eerder op heeft gewezen. Hij pleit ervoor om het fundament
575 van het probleem te blijven onderzoeken en noemt een statische analyse van de grondwaterstand belangrijk. Wel vraagt hij aan JA21 wat zij precies met deze analyse willen bereiken, omdat cijfers alleen onvoldoende inzicht geven.

De heer Dessing wijst erop dat het probleem mede is ontstaan doordat pompen jaren geleden
580 zijn uitgezet. Hij vindt dat er nu meer gepompt moet worden om de wateroverlast aan te pakken, vooral in het zuidelijke deel, waar de problemen aanhouden. Volgens hem kan dit niet enkel op de bewoners worden afgeschoven. Hij waardeert de inspanningen van GS, vooral in het noordelijke deel, maar benadrukt dat er meer actie nodig is.

Hij steunt het voorstel van de VVD om te kijken naar de mogelijkheden van het Pompstation Overveen als oplossing. Tot slot benadrukt hij dat het fundamentele probleem van de
585

beleidskeuze om de waterstand kunstmatig te verhogen moet worden aangepakt om een structurele oplossing te bereiken.

590 De heer **Stam** (PvdA) vraagt aan de heer Dessing (FvD) of hij met zijn stelling over beleidskeuzes bedoelt dat de zwaardere regenval, die recent is waargenomen, ook een gevolg is van beleid. De heer **Dessing** (FvD) reageert dat hij het beleid van Onze Lieve Heer uiteraard niet kan beïnvloeden, maar wijst erop dat in het verleden ook grote hoosbuien zijn voorgekomen zonder dat dit tot dezelfde waterproblemen leidde. Hij benadrukt dat een gezond, lager waterpeil een
595 natuurlijke buffer biedt om overvloedige regen op te vangen, waarna het water geleidelijk kan wegzakken of verdampen. De heer Dessing stelt dat problemen ontstaan wanneer de waterstand kunstmatig wordt verhoogd, wat volgens hem een gevolg is van eerdere beleidskeuzes. Hij vindt dat het klimaat niet als "stoplap" gebruikt mag worden om deze keuzes te verklaren. In een aanvullende vraag vraagt de heer **Stam** (PvdA) of er de afgelopen twee jaar meer water is gevallen
600 en of dat een oorzaak is van de huidige wateroverlast. De heer **Dessing** (FvD) bevestigt dat er inderdaad veel regen is gevallen, maar herhaalt dat een gezond en lager waterpeil dit probleem had kunnen opvangen, zoals dat ook in het verleden het geval was.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) bedankt JA21 voor het agenderen en de gedeputeerde voor het
605 overzicht. Hij verwijst naar de Hunga Tonga-vulkaanuitbarsting, die volgens hem 160 miljoen ton waterdamp de lucht in slingerde, wat tijdelijk heeft geleid tot meer regenval en hogere temperaturen. Hij stelt dat dit geen verband houdt met klimaatverandering en benadrukt dat er geen sprake is van meer extreem weer, zoals blijkt uit gegevens van het IPCC (rapport 6, figuur 12.12).

610 De heer Van Tiggelen uit kritiek op de beleidskeuze om het grondwaterpeil te verhogen. Dit beperkt volgens hem de opnamecapaciteit van hemelwater, wat het risico op overstromingen en wateroverlast vergroot. Hij sluit aan bij de opmerking van de heer Vendrig (BBB) dat vol simpelweg vol is.

615 Hij waardeert de maatregelen die zijn genomen om wateroverlast te beperken en ziet dit als een stap in de juiste richting. Wel benadrukt hij het belang van duidelijke verantwoordelijkheden tussen de betrokken partijen, zonder dat problemen worden ontkend of doorgeschoven.

620 Tot slot vraagt hij of de huidige aanpak van wateroverlast in de duin- en binnenduinrand op de lange termijn voldoende is, en of aanvullende maatregelen nodig zijn om toekomstige problemen te voorkomen.

De heer **Dijksen** (SP) vraagt wat er verder gedaan kan worden met de besproken
625 waterproblematiek en richt deze vraag aan de gedeputeerde. Hij merkt op dat Provinciale Staten de gedeputeerde hebben gevraagd om een coördinerend gesprek te voeren, wat volgens hem keurig is gedaan. De verantwoordelijkheid ligt nu volgens de SP vooral bij PWN, het hoogheemraadschap en gemeenten.

630 De heer Dijksen bekritiseert fracties die zich in de discussie mengen over onderwerpen als waterwinning, terwijl zij eerder tegen de SP-motie hebben gestemd die Provinciale Staten meer inspraak over PWN zou geven. Hij stelt dat Provinciale Staten, naast een coördinerende rol, geen verdere verantwoordelijkheid hebben in zaken zoals waterwinning. Niet omdat de SP dat niet wil,

635 maar omdat andere fracties geen zeggenschap over PWN wilden terugpakken. Tot slot nodigt de heer Dijkzen fracties die spijt hebben van hun stem tegen de motie uit om opnieuw te bespreken of zij meer zeggenschap willen over PWN, en mogelijk zelfs het hoogheemraadschap.

640 Mevrouw **Schneemann** (Volt) geeft aan redelijk positief te zijn over de voortgang, maar benadrukt dat een structurele oplossing niet uit het oog mag worden verloren. Zij sluit zich aan bij het verzoek van JA21 om de waterproblematiek structureler aan te pakken. Daarbij pleit zij voor meervoudig ruimtegebruik, waarbij waterbergingen zo worden ingericht dat ze meerdere functies vervullen en efficiënt met de beschikbare ruimte wordt omgegaan.

645 Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) is positief over de inspanningen van Gedeputeerde Staten om de hoge grondwaterstanden aan te pakken. Ze benoemt maatregelen zoals het wegpompen van water en het ophogen van terreinen, die volgens haar effectief blijken. Wel wijst zij erop dat er op enkele locaties nog geen zicht is op een oplossing voor de extreem hoge grondwaterstanden, wat zij als een natuurlijk proces beschouwt.

650 Zij benadrukt het belang van een langetermijnvisie, naast de aandacht voor klimaatadaptatie. Volgens mevrouw Van Aesch heeft Noord-Holland, net als de rest van Nederland, de verantwoordelijkheid om zoveel mogelijk te doen om de opwarming van de aarde te beperken. Daarom pleit zij voor een ambitieus klimaatbeleid en een stevige inzet op de transitie naar een duurzame samenleving.

655 Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) bedankt JA21 voor het agenderen van de brief en het aankaarten van de zorgen over een mogelijk watertekort. Zij vraagt aan Gedeputeerde Staten of het mogelijk is om een extra waterberging in de duinen aan te leggen zonder extra overlast, en of dit de moeite van een onderzoek waard is.

660 Daarnaast complimenteert zij GS met het opstarten van overleg tussen de verschillende partijen, maar vraagt naar de actuele stand van zaken, aangezien dit overleg drie maanden geleden heeft plaatsgevonden. Zij wil weten of de situatie nog steeds goed verloopt en of de structurele maatregelen uit de brief daadwerkelijk doorgaan. Zij verzoekt GS om een terugkoppeling over 665 welke maatregelen wel en niet worden uitgevoerd. Verder vraagt zij of het overleg tussen de betrokken partijen structureel blijft en hoe dit wordt voortgezet.

670 Tot slot verwijst zij naar een in oktober aangenomen motie waarin PWN de opdracht kreeg om in het beheerplan maatregelen op te nemen die de wateroverlast in het duingebied verminderen. Ze vraagt of deze maatregelen inmiddels goed in het beleid van PWN zijn opgenomen en verzoekt de gedeputeerde om een update hierover.

675 De heer **De Jong** (50PLUS) bedankt JA21 voor het agenderen van dit onderwerp en gaat in op de aanpak van wateroverlast in Kennemerland, zoals gerapporteerd door de provincie Noord-Holland. Hij noemt de focus op inventarisatie, coördinatie, maatregelen, specifieke projecten en klimaat- en data-analyse. De heer De Jong geeft aan dat 50PLUS niet vindt dat de wateroverlast hiermee voldoende wordt aangepakt, en zal dit toelichten.

680 Hij wijst erop dat de regio boven Bergen, zoals de Kop van Noord-Holland (inclusief plaatsen als Petten, Callantsoog, Julianadorp, Huisduinen en Schagen), niet in de aanpak wordt genoemd,

terwijl ook daar ernstige wateroverlast voorkomt door hevige regenval en hoge grondwaterstanden. In Schagen zijn bijvoorbeeld woningen kwetsbaar voor wateroverlast. Hij benadrukt dat de verantwoordelijkheid voor waterbeheer in dit gebied bij het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier ligt, terwijl PWN als waterleidingbedrijf ook in deze regio actief is. De heer De Jong vraagt aan GS waarom de Kop van Noord-Holland niet is meegenomen in het onderzoek en verzoekt om een aanvullend onderzoek en een plan van aanpak voor dit gebied. Dit plan zou moeten bepalen wat nodig is van de provincie, gemeenten, PWN en waterschappen om wateroverlast in deze regio effectief aan te pakken.

Mevrouw **Jansen** (D66) geeft aan tevreden te zijn met het heldere overzicht van de acties van de gedeputeerde. Over de vraag van JA21 of wateroverlast hiermee voldoende wordt aangepakt, wijst zij op de onderliggende oorzaak: klimaatverandering. Volgens D66 is wateroverlast pas echt aan te pakken door ons gedrag te verduurzamen. Andere oplossingen beschouwt zij als tijdelijke pleisters. Mevrouw Jansen benadrukt dat de provincie haar rol moet beperken tot de wettelijke regelingen, waarbij het subsidiariteitsbeginsel uit de Omgevingswet vooropstaat. Dit betekent dat gemeentelijke bestuursorganen leidend zijn.

D66 vindt het voorstel van JA21 voor een duurzaam watersysteem innovatief en interessant, maar wijst erop dat wateroverlast in de duinen ook positieve effecten heeft, zoals het aanvullen van de zoetwaterbel, wat goed is voor onze watervoorraad. Daarnaast roept D66 op om eerst de oorzaken van problemen, zoals bestrijdingsmiddelen in drinkwater, aan te pakken voordat er nieuwe systemen worden ingevoerd.

In een interruptie vraagt mevrouw **Gordijn** (JA21) hoe D66 aankijkt tegen de schade aan natuur, zoals afstervende loofbomen door de hoge waterstand, waar ook de heer Vendrig (BBB) op wees. Mevrouw **Jansen** (D66) antwoordt dat de gevolgen zowel positief als negatief zijn. Ze wijst op het ontstaan van beekjes en meertjes waar insecten floreren, wat bijdraagt aan de biodiversiteit. Volgens haar is de impact niet zwart-wit, maar grijs: een hogere waterstand heeft nadelen voor sommige bomen, maar voordelen voor de natuur en waterwinning. Ze benadrukt dat dit een complex vraagstuk is waarin balans gezocht moet worden.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Kocken** bedankt mevrouw Gordijn (JA21) voor het agenderen van het onderwerp en waardeert dat er brede erkenning is voor de inspanningen die zijn geleverd. Ze benadrukt dat veel werk al is verzet, met name ambtelijk, en dat dit op veel plekken heeft geleid tot goede verbindingen tussen betrokken partijen. Tegelijkertijd erkent ze dat sommige taken en verantwoordelijkheden niet bij de provincie liggen, maar bij andere partijen zoals gemeenten en waterschappen. Dit beperkt de mogelijkheden van GS om overal directe oplossingen te bieden.

In reactie op de vraag van JA21 over locaties waar nog geen zicht is op een oplossing, legt gedeputeerde Kocken uit dat dit te maken kan hebben met praktische beperkingen. Zo is er op sommige plekken geen mogelijkheid om water af te voeren, bijvoorbeeld door het ontbreken van een regenwaterriool of waterloop. Dit maakt kortetermijnoplossingen ingewikkeld. Ook vraagt het soms om lastige keuzes tussen goedkopere tijdelijke maatregelen, zoals pompen, en dure structurele oplossingen, zoals het ophogen van een weg. Ze geeft het voorbeeld van de Zeeweg, waar GS heeft gekozen voor de structurele optie van ophogen.

Daarnaast wijst gedeputeerde Kocken erop dat niet alle betrokken partijen direct bereid zijn om de duurdere structurele maatregelen te nemen, zoals gemeenten of huiseigenaren met kelders die last hebben van wateroverlast. Politieke keuzes en financiële overwegingen spelen hierbij een grote rol. Ook mag niet overal water worden weggepompt, omdat het water ergens afgevoerd moet worden.

De gedeputeerde benadrukt dat, ondanks de stappen die zijn gezet, niet alle problemen overal zijn opgelost. Ze noemt voorbeelden van acties in het zuiden, zoals het herstel van waterlopen bij Bloemendaal, Caprera, wat zeker helpt, maar niet alle problemen volledig oplost. Ze erkent dat sommige problemen afhankelijk zijn van weer- en klimaatomstandigheden en dat nieuwe problemen kunnen ontstaan bij langdurige regenval of een nat voorjaar. Al met al zijn er volgens haar wel degelijk verbeteringen geboekt, maar een volledige oplossing blijft op sommige locaties voorlopig lastig te realiseren.

Gedeputeerde Kocken geeft aan dat er inmiddels voldoende afstemming is bereikt tussen de betrokken partijen. Door het overleg en de inspanningen kunnen deze partijen elkaar nu beter vinden en is er meer duidelijkheid over verantwoordelijkheden en besluitvorming. Ze ziet dit als een positieve ontwikkeling.

De gedeputeerde licht toe dat de moeilijkheid bij het maken van keuzes vooral te maken heeft met uitvoerbaarheid en kosten, zoals eerder aangegeven. Zowel huishoudens als politieke instanties moeten afwegingen maken binnen hun budget. Het realiseren van structurele oplossingen kan betekenen dat andere uitgaven worden geschrapt of dat inkomsten moeten worden verhoogd, wat niet altijd op enthousiasme kan rekenen. Ze benadrukt dat de provincie hierin geen directe rol heeft en ook niet zou moeten hebben. Het zijn keuzes die bij gemeenten of huishoudens liggen, en de provincie kan deze alleen observeren en de gevolgen ervan vaststellen.

Gedeputeerde Kocken geeft aan dat er hard wordt gewerkt aan de statische analyse, die zich richt op hoe het grondwater zich herstelt en wat het naijleffect van de natte periode is. Ze legt uit dat hiervoor gegevens moeten worden verzameld en verwerkt. De gedeputeerde verwacht dat de rapportage in de tweede helft van 2025 kan starten en dat de uiteindelijke resultaten in 2026 beschikbaar zijn. Hoewel ze begrijpt dat dit proces lang kan lijken, benadrukt ze dat het nodig is om periodieke metingen uit te voeren voordat er een volledig beeld ontstaat. Ze verwijst naar de stopzetting van de winning in 2002, waarbij de analyse pas in 2005 werd uitgevoerd en de rapportage in 2006 volgde. Dit onderstreept dat de effecten van veranderingen in grondwaterstand tijd nodig hebben om nauwkeurig te kunnen beoordelen. Zodra de rapportage beschikbaar is, zal deze niet alleen naar de deelnemers van het overleg, maar ook naar Provinciale Staten worden gestuurd.

Gedeputeerde Kocken reageert op de vraag van mevrouw Gordijn (JA21) over wie verantwoordelijk blijft voor waterwinning na de aankomende splitsing van Waternet. Ze verduidelijkt dat Waternet ondanks de splitsing zijn taken blijft uitvoeren. Er komt een opsplitsing in een waterschap en een waterwinbedrijf, maar beide blijven verantwoordelijk voor hun huidige werkzaamheden. Waterwinning blijft dus, zoals het nu voorligt, onder de verantwoordelijkheid van Waternet.

775 Gedeputeerde Kocken reageert op de vraag van GroenLinks om op de hoogte gehouden te worden van de ontwikkelingen. Ze stelt voor om na de zomer een update te geven over de voortgang en wat er op verschillende niveaus gebeurt. Dit is ook een antwoord op de vraag van mevrouw Koning (CDA) of het overleg periodiek zal plaatsvinden. De gedeputeerde wil voorkomen dat ze toezegt dit overleg regelmatig te organiseren zonder dat daar een duidelijke
780 aanleiding voor is. Ze stelt voor om een nieuw overleg pas bijeen te roepen als dat noodzakelijk blijkt op basis van een inventarisatie van de uitvoering van watertaken door de betrokken partijen.

Op de vraag van GroenLinks over de mogelijkheid om meer waterbergingsprojecten te realiseren naar het voorbeeld in Castricum, geeft de gedeputeerde aan dat hier momenteel een onderzoek naar loopt door PWN en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Ze is benieuwd naar de uitkomsten en verwacht dat deze ook met Provinciale Staten gedeeld zullen worden.

785

Mevrouw **Gordijn** (JA21) vraagt wanneer de onderzoeksresultaten over de waterberging in Castricum verwacht worden. Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat het onderzoek wordt uitgevoerd door PWN en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en dat de provincie daarbij niet direct betrokken is. Ze weet daarom niet wanneer het onderzoek wordt opgeleverd, maar biedt aan dit na te vragen. Zodra zij daarover informatie ontvangt, zal ze dit aan Provinciale Staten doorgeven.

790

795 Gedeputeerde Kocken reageert op de vraag van GroenLinks over een expertmeeting over diepteinfiltratie. Ze wijst erop dat er al een werkbezoek aan PWN in Andijk op de agenda staat, waar PWN goed kan informeren over dit onderwerp, omdat zij veel expertise hebben en pilots uitvoeren. Ze stelt voor om de expertmeeting met dat werkbezoek te combineren, maar geeft aan dat PWN ook bereid zal zijn om op een ander moment apart uitleg te geven over diepteinfiltratie. Ze laat de keuze hierover aan de Staten.

800

Op de vraag van de VVD over randwinningen legt de gedeputeerde uit dat deze ook worden meegenomen in onderzoeken. Randwinning en diepteinfiltratie zijn volgens haar voorbeelden van manieren om te anticiperen op de verwachte waterschaarste, een issue die algemeen wordt erkend. Omdat de provincie niet berust in dit vooruitzicht, zoekt men naar manieren om de gevolgen te beperken.

805

De gedeputeerde benadrukt dat oplossingen zoals randwinningen en diepteinfiltratie in sommige gevallen kunnen bijdragen aan het verminderen van wateroverlast. Ze nuanceert echter de suggestie dat een overschot aan water op de ene plek eenvoudig gecombineerd kan worden met tekorten elders. Dit is vanwege technische en geografische beperkingen vaak niet mogelijk. Zo wijst ze erop dat randwinning vaak plaatsvindt onder dikke kleilagen, waardoor het niet kan bijdragen aan het oplossen van regenwateroverlast.

810

815 Statenlid **Bwefar** (GL) vraagt of tijdens het werkbezoek aan PWN niet alleen diepteinfiltratie, maar ook andere technieken zoals het *aquifer storage and recovery*-systeem en ondergrondse opslag naast elkaar kunnen worden toegelicht. Ze weet niet zeker of PWN over al deze onderwerpen expertise heeft, maar hoopt dat dit meegenomen kan worden. Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat ze daar geen zicht op heeft. Ze stelt voor dat de griffie contact opneemt met PWN om te kijken of deze aanvullende vragen tijdens het werkbezoek kunnen worden meegenomen in hun

820

presentatie. Voor onderwerpen die buiten de expertise van PWN vallen, laat ze het aan de Staten om te beslissen of er aanvullende informatie van andere experts nodig is. Ze geeft aan dat dit niet via haar kan worden georganiseerd.

825

Gedeputeerde Kocken geeft aan dat er al maatregelen worden genomen om wateroverlast op te lossen, maar dat dit slechts het begin is. Ook in de toekomst zullen provincie en andere betrokken partijen verdere stappen moeten zetten. Ze benadrukt het belang van robuust bouwen en een aangepaste ruimtelijke ordening om rekening te houden met veranderende omstandigheden. Over de vraag van het CDA of extra waterberging mogelijk is zonder overlast, verwijst ze naar een lopend onderzoek van PWN. Dit onderzoek bekijkt de haalbaarheid en voor- en nadelen van ondergrondse waterberging.

830

De gedeputeerde legt uit dat de huidige situatie deels geholpen wordt door het droge weer van dit najaar, in tegenstelling tot de zeer natte herfst van vorig jaar. Hierdoor is de wateroverlast nu minder groot. Bovendien hebben maatregelen zoals het herstellen van waterlopen, bijvoorbeeld bij Caprera, effect gehad. Toch erkent gedeputeerde Kocken dat bij vergelijkbare regenval als vorig jaar de problemen niet volledig zouden zijn opgelost. Sommige maatregelen zijn beperkt in hun bereik, en bij een omslag in het weer blijven problemen waarschijnlijk.

840

Op de vraag van het CDA over het opnemen van maatregelen in het beleid van PWN geeft ze aan dat er in de afgelopen maanden geen nieuwe beleidsstukken zijn gemaakt. Ze raadt aan om dit tijdens het geplande bezoek aan PWN in Andijk aan te kaarten, aangezien dit een punt was in een eerdere motie.

845

In reactie op vragen van 50PLUS legt de gedeputeerde uit waarom de Kop van Noord-Holland niet is meegenomen in het coördinerend overleg. Wateroverlast is een landelijk probleem en een verantwoordelijkheid van gemeenten en waterschappen. In Kennemerland is de provincie betrokken als grondeigenaar en vanwege de waterwinning door PWN. In de Kop van Noord-Holland speelt deze situatie niet, waardoor er daar geen vergelijkbare rol voor de provincie is weggelegd. Ze benadrukt dat de aanpak van wateroverlast in de Kop primair een verantwoordelijkheid blijft van de gemeenten en waterschappen.

850

Op vragen van JA21 over het effect van water op de natuur stelt gedeputeerde Kocken dat zowel droogte als te veel water schadelijk kan zijn. Bij langdurige overstroming kunnen wortels van bomen verstikken en sterven bomen af. Droogte is voor bomen op langere termijn ook problematisch, maar vaak minder ingrijpend dan langdurige overstroming. Ze benadrukt dat dit geen bewuste keuze is, maar een gevolg van natuurlijke omstandigheden.

855

De heer **Dijksen** (SP) vraagt of de gedeputeerde erkent dat er bepaalde soorten, zoals de gele rugstreeppad, heikikkers en de Noordse woelmuis, juist goed gedijen bij hoge waterstanden. Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat water een natuurlijk onderdeel is van het ecosysteem en dat sommige soorten inderdaad profiteren van een hoge waterstand. Tegelijkertijd benadrukt ze dat een overmaat aan water niet voor alle soorten gunstig is. Ze wijst erop dat langdurige overstroming problemen kan veroorzaken, bijvoorbeeld voor grote bomen waarvan de wortels kunnen verstikken. Dit kan echter ook leiden tot een andere biodiversiteit die zich aanpast aan de omstandigheden. De heer **Dijksen** (SP) vraagt vervolgens waar de prioriteit ligt: bij het behoud van loofbomen of bij VHR-soorten (soorten die onder de Vogel- en Habitatrichtlijn vallen).

860

865

870 Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat de provincie niet werkt vanuit een keuze voor specifieke soorten, zoals loofbomen of de Noordse woelmuis. Het doel is om een robuuste en diverse natuur te behouden en te versterken. In de duinen wordt bijvoorbeeld gewerkt aan het herstellen van biodiversiteit door maatregelen zoals het maken van kerven en het kappen van bomen. Dit draagt bij aan het behoud van sterke duinen en een evenwichtig ecosysteem. Ze wijst erop dat eerder is besloten om waterwinning in de duinen te stoppen, omdat dit de biodiversiteit daar
875 bedreigde. Deze keuzes zijn gemaakt met het oog op het creëren van een veerkrachtig ecosysteem en niet vanuit een specifieke voorkeur voor bepaalde soorten.

Mevrouw **Jansen** (D66) maakt een opmerking voor het commissieverslag en verduidelijkt dat zij geen vraag heeft gesteld aan de gedeputeerde. Ze wijst erop dat de opmerking over loofbomen afkomstig was van JA21. Haar eigen inbreng ging over de keerzijde van wateroverlast, waarbij het in sommige gevallen juist biodiversiteit kan bevorderen, bijvoorbeeld voor insecten.

885 Gedeputeerde **Kocken** erkent de verwarring en biedt haar excuses aan. Ze geeft aan dat er waarschijnlijk een fout in haar aantekeningen stond, waardoor ze de opmerking ten onrechte aan D66 toeschreef.

Tweede termijn commissie

De heer **Stam** (PvdA) bedankt de gedeputeerde voor haar beantwoording en merkt op dat hij nog enige koudwatervrees bespeurt als het gaat om het verdiepen in de problematiek. Hij begrijpt
890 deze voorzichtigheid, omdat het risico bestaat dat de provincie zich op het terrein van andere partijen begeeft. Hij illustreert dit met een voorbeeld: in Egmond aan Zee, dat midden in het duingebied ligt, is een modern gescheiden rioolstelsel aanwezig met grote waterbakken, terwijl dit in Bloemendaal ontbreekt. Dit kan verklaren waarom er in Bloemendaal meer wateroverlast is. Hij geeft aan dat hij de analyse van de gedeputeerde deelt, maar roept haar op om actief te
895 blijven in deze problematiek en goed het water te blijven "voelen".

De heer Stam benadrukt dat de huidige kortetermijnmaatregelen redelijk goed werken, maar dat voor de lange termijn structurele oplossingen nodig zijn. Hij erkent dat er meerdere mogelijke paden zijn, en wijst erop dat er veel onderzoeken plaatsvinden, zowel door de provincie als door
900 partijen zoals PWN en andere lokale betrokkenen. Hij roept de gedeputeerde op om een coördinerende rol te spelen bij het afstemmen van deze onderzoeken, zodat er geen tegenstrijdige geluiden ontstaan. Tot slot benadrukt hij het belang van een aanpak die dicht bij de burgers staat, omdat zij degenen zijn die dagelijks met de wateroverlast geconfronteerd worden.

905 De heer **Vendrig** (BBB) bedankt de gedeputeerde voor haar beantwoording en stelt een aanvullende korte vraag. Hij constateert dat veel maatregelen niet binnen de bevoegdheid van de provincie vallen, maar vraagt zich af of de provincie zeggenschap heeft over de gemiddelde grondwaterstand, oftewel de streefgrondwaterstand die gehanteerd wordt. Hij is benieuwd of de
910 provincie hier invloed op kan uitoefenen.

Statenlid **Bwefar** (GL) vraagt aan haar collega's of tijdens het geplande werkbezoek aan Andijk op 3 maart 2025 ook gekeken kan worden naar aspecten zoals opslag en hoe dat werkt. Ze stelt voor dat dit eventueel een alternatief kan zijn voor het organiseren van een aparte
915 expertmeeting, mits deze onderwerpen tijdens het werkbezoek worden behandeld.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) reageert dat zij samen met mevrouw Bakker (VVD) en de heer Korzelius (PvdA) in de werkgroep voor het werkbezoek zat. Ze geeft aan dat ze niet precies weet of deze onderwerpen al op de agenda staan, maar belooft dit te controleren en eventueel te bekijken of het mogelijk is dit mee te nemen.

Mevrouw **Gordijn** (JA21) geeft aan dat haar fractie benieuwd is naar de uitkomsten van de huidige maatregelen, ook al komen deze pas in 2026 beschikbaar. Ze erkent dat eerdere resultaten waarschijnlijk niet haalbaar zijn, maar deelt de mening van de heer Stam (PvdA) dat de signalen van inwoners in de tussentijd goed in de gaten gehouden moeten worden.

Daarnaast vraagt zij de gedeputeerde of er zicht is op de voorbereiding van PWN op mogelijke hevige regenval in het komende voorjaar en najaar. Dit naar aanleiding van een artikel waarin PWN aangaf verrast te zijn door eerdere regenval.

Verder vraagt mevrouw Gordijn naar de stand van zaken rond Waternet, waar de ontvlechting complexer blijkt dan verwacht en de definitieve besluitvorming is uitgesteld tot de zomer van 2025. Ze is benieuwd hoe dit proces in de tussentijd verloopt en hoe de gedeputeerde dit ziet.

Daarnaast verzoekt ze de gedeputeerde om een schriftelijke toezending van de resultaten van het onderzoek in Castricum.

Tot slot gaat zij in op het voorstel van GroenLinks over een expertmeeting. Ze geeft aan dat JA21 hier open voor staat, maar dat het eerst goed is om bij het geplande bezoek aan PWN zoveel mogelijk vragen te stellen. Mocht dat niet voldoende informatie opleveren, dan kan er alsnog een expertmeeting worden georganiseerd. Ze wijst ook op de opmerkingen van de heer Vendrig (BBB) over het bepalen van de waterstand, waarbij ze benadrukt dat niet elk duingebied hetzelfde is en dit mogelijk ook om verschillende aanpakken vraagt.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat de provincie betrokken is bij de afstemming van de verschillende onderzoeken rondom waterbeheer. Ze benadrukt dat, hoewel elk onderzoek in principe door de uitvoerende partij wordt beheerd, er wel sprake is van samenwerking en afstemming. Het doel is om uiteindelijk een goed en breed overzicht te krijgen van de situatie, en gedeputeerde Kocken heeft er vertrouwen in dat dit zal lukken.

In reactie op de vraag van de BBB over de zeggenschap van de provincie met betrekking tot de gemiddelde grondwaterstand, legt de gedeputeerde uit dat deze bevoegdheid niet bij de provincie ligt. Het waterschap is in principe verantwoordelijk voor het grondwaterbeheer, maar ook hun invloed is beperkt. In de natuur is de grondwaterstand afhankelijk van natuurlijke processen, terwijl er in polders enige sturing mogelijk is via peilbeheer. Echter, het beïnvloeden van de grondwaterstand blijft een complexe en beperkte mogelijkheid.

De heer **Vendrig** (BBB) vraagt of de provincie meer zeggenschap kan krijgen over de grondwaterstand, aangezien deze lijkt te zijn gestegen na het beleid om de duinen te vernatten. Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat de provincie theoretisch zou kunnen besluiten om de duinen weer te laten verdrogen, wat mogelijk gevolgen zou hebben voor de natuurlijke zuivering en de

zeewering. Ze benadrukt echter dat dit geen reële optie is vanwege de grote nadelen die eraan verbonden zijn. Dit beleid is destijds bewust verlaten vanwege deze nadelen. De heer **Vendrig** (BBB) stelt vervolgens een aanvullende vraag waarin hij verduidelijkt dat hij zoekt naar een middenweg: geen volledige verdroging, maar een balans waarbij zowel de waterwinning als de wateroverlast wordt aangepakt. Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat dit precies is waar PWN momenteel onderzoek naar doet. Ze wijst op methoden zoals diepteinfiltratie en randwinning, die volgens haar mogelijkheden bieden om op een andere manier met waterbeheer om te gaan. Deze aanpak kan bijdragen aan zowel het verbeteren van de waterwinning als het verminderen van wateroverlast. Hiermee probeert men een evenwicht te vinden zonder de nadelen van het oude beleid opnieuw te creëren.

Gedeputeerde Kocken gaat tot slot in op de vragen van mevrouw Gordijn over de ontvlechting van Waternet en de gevolgen daarvan. Ze legt uit dat zowel de waterschapstaken als de waterwinningstaken doorgaan tijdens het proces van ontvlechting. Hoewel dit proces langer blijkt te duren dan verwacht, zijn de huidige werkzaamheden niet in gevaar. Er is geen reden om aan te nemen dat de waterwinning of de waterschapstaken in de tussentijd problemen zullen ondervinden. De taken worden dus gewoon uitgevoerd door de betrokken partijen, ook al is de definitieve ontvlechting nog niet afgerond.

Over het onderzoek in Castricum meldt gedeputeerde Kocken dat dit onderdeel uitmaakt van de bredere voortgang rondom waterbeheer. Provinciale Staten zullen hierover worden geïnformeerd zodra er meer bekend is. Dit onderzoek loopt dus mee in het grotere geheel en de resultaten worden op een later moment gedeeld.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken.

5 Rondvraag gedeputeerde Kocken

990 *Rondvraag inzake Dassenburcht Oud Valkeveen, ingediend door Partij voor de Dieren.*

Mevrouw **Haas** (PvdD) Mevrouw Haas (PvdD) stelt de volgende vragen:

- Volgens het rapport van de Stichting Dassenwerkgroep Utrecht & 't Gooi is de dassenburcht bij Oud Valkeveen moedwillig verstoord. Welke maatregelen zijn getroffen door de Omgevingsdienst (OD) om herhaling te voorkomen? Welke sancties zijn opgelegd en is er aangifte gedaan?
- Hoe heeft de OD gereageerd en hoe zal de OD reageren op het ecologisch rapport van de werkgroep in het kader van de vergunningverlening voor de aanleg van de parkeerplaats? Wat is de status van het project rond de aanvraag voor een overloopparkerplaats bij Oud Valkeveen?
- In hoeverre zijn alternatieven onderzocht voor een overloopparkerplaats? In welke mate heeft de OD alternatieve locaties of andere mogelijkheden beoordeeld?
- Hoe zal Gedeputeerde Staten (GS) reageren of heeft GS al gereageerd op een aanvraag voor een flora- en faunaactiviteit in het kader van:
 - De aanleg van de overloopparkerplaats bij Oud Valkeveen?
 - De aanleg van de geluidswal nabij Naarderbos langs de A1, die binnen het leefgebied van de actieve dassenburcht valt?

Op de eerste vraag geeft gedeputeerde Kocken aan dat er een controle is uitgevoerd waarbij de indiener van de klachten en de Omgevingsdienst (OD) samen ter plaatse zijn gegaan. Zij hebben de

- 1010 situatie beoordeeld en foto's gemaakt. Vervolgens is een brief gestuurd naar de terreineigenaar met de opdracht om de obstructie binnen één week te verwijderen. Gemeente Gooise Meren heeft een afschrift van deze brief ontvangen. Er is daarnaast een hercontrole gepland om te controleren of de opdracht is uitgevoerd.
- 1015 Op de tweede vraag, over de reactie van de OD op het ecologisch rapport, geeft de gedeputeerde aan dat er momenteel een aanvraag in behandeling is voor de overloopparkerplaats. De OD heeft een verzoek om aanvulling gestuurd naar de gemeente Gooise Meren en wacht daar nu op. Tegelijkertijd is benadrukt dat het plangebied functioneel leefgebied van de dassen moet blijven en dat de gemeente moet aangeven hoe het plangebied in de winter geschikt blijft voor de
- 1020 beschermde vogelsoorten. Dit gebied herbergt niet alleen dassen, maar ook andere Natura2000-dieren en -soorten die bescherming verdienen.
- Op de derde vraag, over het onderzoeken van alternatieven, geeft de gedeputeerde aan dat dit op dit moment niet aan de orde is. De OD beoordeelt momenteel een aanvraag, en er is in deze
- 1025 aanvraag niet expliciet voor de das een Verklaring van Geen Bedenkingen (VVGB) aangevraagd. In een verzoek om aanvulling is aangegeven dat de aanvrager moet aantonen dat het leefgebied van de das functioneel blijft bij gebruik als parkeerterrein. Indien dit niet aangetoond kan worden, moet alsnog een VVGB voor de das worden aangevraagd.
- 1030 Op de vierde vraag, over de reactie van GS op een VVGB-aanvraag, geeft de gedeputeerde aan dat het hier niet gaat om een aanvraag voor een flora- en faunaactiviteit, maar om een verzoek om een VVGB. Deze verklaring moet alle relevante natuuronderdelen omvatten, waaronder zowel Natura2000 als soortenbescherming. Voor de dassen geldt specifiek dat het leefgebied functioneel moet blijven, zoals eerder aangegeven.
- 1035 Tot slot merkt de gedeputeerde op dat dezelfde criteria ook gelden voor de geluidswal bij Naarderbos langs de A1, die eveneens binnen het leefgebied van de dassen valt. De VVGB-procedure omvat ook hier zowel soortenbescherming als Natura2000-verplichtingen.
- 1040 Mevrouw **Haas** (PvdD) vraagt of de gedeputeerde kan aangeven wie de terreineigenaar is van het betreffende gebied. Ze geeft aan dat haar verwarring ligt bij de rol van de gemeente Gooise Meren in de beantwoording van dezelfde vraag. Mocht dit niet direct te beantwoorden zijn, stelt zij voor hier eventueel een schriftelijke vraag van te maken.
- 1045 Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat haar is aangereikt dat het Naarderbos en de geluidswal onder de bevoegdheid van het Rijk vallen, maar dat het op dit moment onbekend is wie de terreineigenaar is.
- Rondvraag inzake uitspraak rechtszaak aangespannen door natuurorganisaties, ingediend door de*
- 1050 *ChristenUnie.*
- De heer **Klein** (CU) stelt vragen naar aanleiding van de inspraak van mevrouw Volkers over de uitkomst van een rechtszaak van zeven organisaties. Hij vraagt in hoeverre de uitspraak direct het Noord-Hollandse beleid raakt en of deze uitspraak wel of niet relevant is voor de natuurherstelprocessen in de provincie.
- 1055 Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat de uitspraak van de rechter betrekking heeft op de Gedragscode

Soortenbescherming Bosbeheer 2022. Deze gedragscode gaat over het bestendig gebruik, beheer en onderhoud in de bosbouw en ruimtelijke ontwikkeling. Het betreft hier voorwaarden waaronder bij regulier bosbeheer ontheffing mogelijk is van wettelijke bescherming in de Wet

1060 Natuurbescherming en de Omgevingswet. Ze benadrukt dat de kap in het duingebied wordt uitgevoerd als een natuurherstel- of instandhoudingsmaatregel, wat betekent dat deze maatregelen noodzakelijk zijn om het gebied in stand te houden. Deze maatregelen kennen geen vergunningplicht en vallen niet onder de gedragscode. De gedeputeerde concludeert daarom dat de uitspraak niet relevant is voor de kap in het duingebied.

1065 De heer **Klein** (CU) vraagt vervolgens of het gegeven antwoord een eerste indruk is of dat er nog een nadere analyse volgt. Hij suggereert dat het feit dat de stichting van mevrouw Volkers een partij was in de rechtszaak erop wijst dat de uitspraak mogelijk toch relevant is. Hij vraagt of de provincie nog een zorgvuldige analyse zal uitvoeren of dat dit het definitieve standpunt is.

1070 Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat de uitspraak enkel betrekking heeft op een specifieke juridische vraag in een bepaalde context en dat deze niet direct te vertalen is naar de situatie in Noord-Holland, omdat de provincie in een ander kader opereert. Ze ziet daarom geen aanleiding voor een nadere analyse. Mocht er echter behoefte zijn aan aanvullende juridische duiding, dan is
1075 ze bereid hier nog eens naar te kijken. Voor nu acht ze het antwoord afdoende.

De heer **Klein** (CU) geeft aan geen twijfel te hebben over de juridische duiding van de gedeputeerde en bedankt haar voor het antwoord.

1080 De **voorzitter** constateert dat de rondvragen voldoende zijn beantwoord.

6 B-agenda Landbouw, Visserij, Dierenwelzijn, Faunabeheer, PPLG en Cultureel Erfgoed (gedeputeerde Beemsterboer)

6.a Agenderingsverzoek C naar B PvdD en CDA: Stand van zaken ondernemerscoaches voor agrariërs (B-agenda cie. Landelijk Gebied 13 januari 2025)
1085

Toelichting:

*GS informeren PS over de stand van zaken van het project "Ondernemerscoach voor agrariërs" dat naar aanleiding van een motie van Provinciale Staten is gestart. De commissie kan het
1090 agendaverzoek, en met name de vragen aan de commissie, met GS, de indieners en met elkaar bespreken.*

Eerste termijn commissie

Mevrouw **Haas** (PvdD) geeft aan dat ze vanwege de tijd haar indieningsvoorstel niet zal herhalen. Ze complimenteert met de resultaten van de ondernemerscoaches, die volgens haar goed werk
1095 hebben geleverd en waarvan de trajecten hun vruchten hebben afgeworpen. Ze spreekt haar tevredenheid uit over de specifieke aandacht die er binnen deze trajecten is voor biologische landbouw.

Mevrouw Haas vraagt de andere commissieleden of zij een nadere evaluatie van de trajecten
1100 noodzakelijk vinden. Ze merkt op dat de informatie in de verstrekte brief erg beknopt is en dat een evaluatie kan helpen om inzicht te krijgen in het financiële plaatje voor een mogelijk vervolg van de ondernemerscoaches. Daarnaast stelt ze een vraag aan de gedeputeerde: hoe gaan de reguliere coaches om met doorverwijzingen naar biologische coaches? Ze wil weten hoe dit

1105 proces kan worden gestimuleerd, gezien de gezamenlijke ambitie om meer in te zetten op biologische landbouw.

1110 Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) geeft aan dat haar fractie blij is dat agrarische ondernemers dankzij de aangenomen motie coaching kunnen ontvangen om grip te houden op hun toekomst. Ze benadrukt dat ondernemerscoaches samen met de agrariërs vooruitkijken, scenario's verkennen en beweging creëren, wat volgens haar bijdraagt aan een vitaal buitengebied en toekomstbestendige bedrijven. Het CDA is goed geïnformeerd dat er voor 2025 nog €200.000 beschikbaar is vanuit de provincie en dat inmiddels ongeveer zestig agrariërs een coachtraject hebben doorlopen. Dit wijst volgens het CDA op een duidelijke behoefte binnen de sector.

1115 De fractie benadrukt echter dat meer inzet op agrarische coaching nodig is. Mevrouw Koning-Hoeve schetst dat er veel onduidelijkheid heerst onder agrariërs door voortdurende veranderingen in wet- en regelgeving, de onzekerheid rond het stikstofdossier en de afschaffing van het NPLG. Ondertussen liggen de meeste gebiedsprocessen stil, terwijl agrariërs wel toekomstkeuzes moeten maken. Daarom pleit het CDA voor intensievere ondersteuning door
1120 agrarische coaches.

1125 Als inspirerend voorbeeld noemt het CDA de provincie Utrecht, waar inmiddels 500 bedrijven gebruik hebben gemaakt van coachingstrajecten met een beschikbaar budget van 3,1 miljoen euro. Mevrouw Koning-Hoeve stelt dat in Noord-Holland ook meer mogelijk is en dat hiervoor voldoende budget beschikbaar moet worden gesteld. Verder moeten de coaches beter onder de aandacht worden gebracht bij de doelgroep. Het CDA vraagt om een plan om dit te realiseren en stelt voor dat de Noord-Hollandse coaches en projectleiders leren van de succesvolle aanpak in Utrecht, zodat verbeteringen in het eigen trajectaanbod kunnen worden aangebracht.

1130 Mevrouw Koning-Hoeve wil van GS weten of zij bereid zijn meer inzet te tonen om de beschikbaarheid van de coaches beter onder de aandacht te brengen. Daarnaast vraagt ze naar de exacte hoogte van het budget voor 2025 en 2026 en of dit aangevuld kan worden. Ook vraagt ze of er al ervaringsuitwisseling plaatsvindt met Utrecht en of dit anders mogelijk gemaakt kan worden. Tot slot wijst ze op de toekomstige landelijke ondersteuning door het Rijk vanaf 2026.
1135 Het CDA wil weten hoe GS ervoor zorgt dat dit traject naadloos aansluit op de provinciale ondersteuning. Ze vraagt of GS hierover in overleg is met het Rijk en of de provincie hierin mogelijk invloed kan uitoefenen.

1140 Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) benadrukt dat het programma van de ondernemerscoaches goed aansluit bij wat 50PLUS voor ogen heeft voor agrariërs. Ze geeft aan dat haar fractie grote waarde hecht aan ondersteuning van generaties die cruciaal zijn voor de voedselvoorziening en de regionale economie. Het coachingstraject biedt volgens haar niet alleen directe ondersteuning, maar helpt ook bij het verduurzamen van bedrijven en het verkennen van biologische alternatieven. Dit draagt bij aan een gezonde leefomgeving voor toekomstige
1145 generaties, wat zij als een win-win situatie beschouwt. Ze prijst daarnaast de vertrouwelijkheid en het maatwerk van de aanpak, die de impact van het programma vergroten. Ze noemt specifiek het voorbeeld van een weduwe die dankzij de coaching haar bedrijf kon voortzetten, en benadrukt dat deze persoonlijke aanpak essentieel is om te behouden.

1150 Om meer agrariërs te bereiken, stelt mevrouw Van der Helm voor om het programma uit te breiden, bijvoorbeeld door middel van een gerichte communicatiecampagne om de bekendheid te vergroten, vooral onder oudere agrariërs die minder snel hulp vragen. Daarnaast pleit 50PLUS voor aanvullende subsidies of belastingvoordelen voor agrariërs die deelnemen aan het traject. Ze is benieuwd naar de reacties van collega-fracties en de gedeputeerde hierover.

1155

Mevrouw Van der Helm toont interesse in het voorbeeld van Utrecht en staat open voor meer investeringen, maar ze vraagt zich af of dat noodzakelijk is. Ze merkt op dat er wel ondernemers zijn die zich aanmelden, maar dat het programma tot nu toe beperkt gebruikt lijkt te worden. Volgens haar is het belangrijk om eerst in kaart te brengen hoe dit verbeterd kan worden. Ze vraagt aan het College hoe zij oudere agrariërs beter kunnen motiveren en welke aanvullende ondersteuning de provincie kan bieden, specifiek aan agrariërs die moeite hebben met de omschakeling naar biologische landbouw. Ook vraagt ze hoe de provincie de continuïteit van het programma na 2025 kan waarborgen, ongeacht eventuele landelijke regelingen.

1165 Hoewel 50PLUS het belang van biologische landbouw erkent, onderschrijft de fractie het voorstel van de Partij voor de Dieren niet om uitsluitend vanuit biologische coaches de aansturing te doen.

Ze bedankt de Partij voor de Dieren en het CDA voor het agenderen van dit onderwerp.

1170

De heer **Vendrig** (BBB) bedankt het CDA en de Partij voor de Dieren voor het agenderen van het onderwerp en benadrukt dat BBB het belangrijk vindt dat agrariërs gebruik kunnen maken van ondernemerscoaches. Hij wijst erop dat deze coaching een meerwaarde kan bieden, zeker gezien de complexe regelgeving waar agrariërs mee te maken hebben. De heer Vendrig deelt zijn ervaringen van het IPO-congres, waar hij samen met mevrouw Koning-Hoeve (CDA) een bijeenkomst over plattelandscoaches in de provincie Utrecht bijwoonde. Hij toont zich positief verrast over het succes van de regeling in Utrecht, die breed wordt gedragen in de Staten. Wat hem vooral opviel, is dat de ondernemers de coaches als onafhankelijk ervaren, terwijl dit aanvankelijk als een groot struikelblok werd gezien.

1180

De heer Vendrig reageert vervolgens op de vraag van de Partij voor de Dieren om meer in te zetten op bio-ondernemerscoaches. Volgens BBB is dit niet wenselijk in de eerste instantie. Hij legt uit dat agrariërs anders het gevoel kunnen krijgen dat zij een bepaalde richting op worden gestuurd, terwijl zij juist baat hebben bij een open verkenning van alle mogelijke opties. Als een ondernemer uiteindelijk kiest voor biologische bedrijfsvoering, is het volgens de heer Vendrig wel een goed idee om verdere ondersteuning te bieden via gespecialiseerde coaching.

Hij onderstreept dat het belangrijk is om het vertrouwen van agrariërs in de onafhankelijkheid van de coaching te behouden, omdat dit essentieel is voor het succes van de regeling. Volgens hem is het bieden van een brede en objectieve ondersteuning de beste manier om agrariërs te helpen bij het maken van keuzes voor de toekomst van hun bedrijf.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) werpt in haar interruptie op dat als het de bedoeling is om een open verkenning te doen, het misschien juist handig zou zijn om bio-coaches vanaf het begin bij het traject te betrekken. Ze vraagt of dit niet zou bijdragen aan een vollediger beeld en ondersteuning voor de agrariërs. De heer **Vendrig** (BBB) reageert door aan te geven dat hij liever

1195

- zou zien dat het traject begint met een coach met een brede blik, die goed kan inschatten wat de wensen en mogelijkheden van de ondernemer zijn. Pas als daaruit blijkt dat er interesse is in biologische bedrijfsvoering, zou een gespecialiseerde bio-coach kunnen worden ingeschakeld.
- 1200 Volgens de heer Vendrig is dit belangrijk om te voorkomen dat agrariërs het gevoel krijgen dat zij direct in een bepaalde richting worden gestuurd, wat volgens hem het vertrouwen in het traject kan schaden.
- 1205 Mevrouw **Jansen** (D66) plaatst een interruptie waarin zij bezwaar maakt tegen het gebruik van het woord "sturen" door de heer Vendrig (BBB). Volgens haar is een coach er juist om te faciliteren en ondersteunen, niet om een richting op te dringen. Ze benadrukt dat een biologische coach, net als andere coaches, een breed palet aan mogelijkheden kan aanbieden en ondersteunen, zoals ook door mevrouw Schneemann (Volt) werd aangehaald. De heer **Vendrig** (BBB) reageert door te stellen dat het niet gaat om zijn persoonlijke mening, maar om hoe de boeren en ondernemers
- 1210 dit ervaren. Hij merkt op dat uit ervaring blijkt dat ondernemers het als sturen kunnen ervaren wanneer ze direct met een biologische coach worden geconfronteerd. Daarom pleit hij voor een voorzichtige aanpak, waarbij eerst een algemene coach wordt ingezet en pas later, indien gewenst, een gespecialiseerde coach.
- 1215 In zijn betoog gaat de heer Vendrig verder in op het budget voor de ondernemerscoaches. Hij vraagt zich, net als het CDA, af of het huidige budget vanuit het Landbouwportaal voldoende is, zeker gezien het grote verschil in deelnemersaantallen tussen Noord-Holland (56) en Utrecht (547). Hij spreekt zijn steun uit voor het voorstel van het CDA om meer budget beschikbaar te stellen en vraagt of het huidige budget strikt afgebakend is binnen het Landbouwportaal. Hij doet
- 1220 daarnaast enkele suggesties om de coachingstrajecten beter onder de aandacht te brengen, zoals via vakbladen, voorlichtingen op bijeenkomsten en beurzen. Tot slot wijst hij op de mogelijke rol van Stivas, een organisatie die agrarische ondernemers ondersteunt, om bij te dragen aan de bekendheid en inzet van de coaches.
- 1225 Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) plaatst een interruptie en vraagt de heer Vendrig (BBB) of BBB het belang ziet van een plan om de ondernemerscoaches beter onder de aandacht te brengen. Ze benadrukt dat er sprake is van een wisselwerking: meer budget is alleen effectief als er ook voldoende boeren bereikt worden die aan de trajecten willen deelnemen. De heer **Vendrig** (BBB) reageert positief en geeft aan dat hij het belang van meer aandacht voor de coachingstrajecten
- 1230 onderschrijft. Hij wijst erop dat er in Noord-Holland relatief weinig gebruik wordt gemaakt van de regeling en dat dit vraagt om een actievere benadering.
- Statenlid **Van Wijnen** (GL) vraagt waarom het noodzakelijk is om meer vraag naar ondernemerscoaches te creëren. Volgens haar lijkt het instrument al zijn weg te vinden en vraagt
- 1235 ze zich af of het wel wenselijk is om de aantallen uit Utrecht als streefwaarden te beschouwen. De heer **Vendrig** (BBB) antwoordt dat hij de Utrechtse cijfers zeker niet als streefwaarden ziet. Hij benadrukt dat de behoefte afhankelijk is van de agrarische ondernemers in Noord-Holland. Toch wijst hij erop dat het aantal agrarische bedrijven in Noord-Holland (3250) hoger is dan in Utrecht (2256), wat erop zou kunnen wijzen dat er potentieel meer vraag is in Noord-Holland. Hij
- 1240 vermoedt dat het probleem ligt bij een gebrek aan kennis over de mogelijkheden van agrarische coaches.

- 1245 Mevrouw **Ouderkerken** (VVD) benadrukt het belang van ondersteuning voor agrarische ondernemers, vooral bij het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen en het stimuleren van innovatie in de sector. Ze vindt het belangrijk dat boeren de regie over hun eigen bedrijf behouden. Ze geeft aan dat er €200.000 beschikbaar is, maar vraagt zich af wat er concreet met dat bedrag kan worden gedaan en welke effecten daarmee kunnen worden behaald. Ook wil ze weten wat er eventueel nog tekortkomt en welke aanvullende middelen nodig zouden zijn.
- 1250 Ze stelt voor om te kijken naar een mogelijke meekoppelkans met de vergoeding voor ganzenschade en houtduifschade, waar ook aan gewerkt wordt. Ze denkt dat door te investeren in het beperken van schade, er mogelijk geld kan worden bespaard op schadeclaims. Dat zou een extra budget kunnen creëren voor agrarische coaches, gezien het geld maar één keer kan worden uitgegeven.
- 1255 Daarnaast vraagt mevrouw Ouderkerken om meer duidelijkheid over de meetbare resultaten van de coachingstrajecten. Ze benadrukt dat een impuls vaak goed is, maar dat de implementatie en follow-up minstens zo belangrijk zijn. Ze vraagt of er oog is voor nazorg en hoe de provincie dit bewaakt om blijvende effecten van de coaching te garanderen.
- 1260 Mevrouw **Hoogendoorn-van der Maarl** (CU) bedankt het CDA en Partij voor de Dieren voor het agenderen van dit punt en merkt op dat er al veel goede initiatieven waren vóór de betrokkenheid van BBB in de Staten. Ze benadrukt dat het doel van erfcoaches is om ondernemers te ondersteunen bij het vinden van toekomstperspectief voor hun bedrijf, ongeacht of dat biologisch of gangbaar is. De nadruk ligt op duurzame bedrijfsvoering en het stimuleren van natuurinclusieve kringlooplandbouw.
- 1270 Ze waarschuwt tegen een te eenzijdige focus op biologische landbouw. Volgens haar zijn ondernemerscoaches er om in te spelen op de breedste vraagstukken van agrarische ondernemers en om onafhankelijke ondersteuning te bieden. Ze uit kritiek op de Partij voor de Dieren, die destijds tegen de CDA-motie stemde, maar nu lijkt te willen sturen op biologische landbouw. Ze stelt dat dit een drempel kan opwerpen voor boeren om een coach te benaderen, omdat ze zich mogelijk onder druk gezet voelen.
- 1275 Mevrouw **Haas** (PvdD) benadrukt dat haar partij niet probeert om een motie van het CDA om te buigen, maar juist het nut van de uitvoering erkent. Ze wijst op de noodzaak om in te spelen op de huidige voedselcrisis en benadrukt dat de focus op biologische landbouw essentieel is voor de toekomst. Volgens haar biedt deze discussie een kans om middelen effectiever in te zetten en agrariërs te ondersteunen die willen omschakelen naar biologisch. Ze vergelijkt het met de
- 1280 aanpak van de VVD, waarbij koppelkansen worden benut. Haar boodschap is simpel: ondersteun agrariërs bij hun transitie, zonder verdere intenties.
- 1285 Mevrouw **Hoogendoorn-van der Maarl** (CU) reageert door op te merken dat de Partij voor de Dieren haar standpunt lijkt te hebben aangepast ten opzichte van eerdere discussies.
- Ze benadrukt in het slot van haar betoog dat, hoewel het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) niet helemaal volgens verwachting verloopt, erfcoaches een belangrijk instrument blijven om doelen te bereiken. Desnoods in kleine stappen. Ze geeft aan dat de ChristenUnie het belangrijk vindt om te leren van Utrecht en steunt het voorstel om een brief te sturen om

- 1290 ondernemers te bereiken. Afhankelijk van het succes van de coachingstrajecten staat de partij open voor extra budget. Daarnaast stelt ze voor om bij de 56 agrariërs die al hebben deelgenomen te peilen hoe zij de coaching hebben ervaren, om zo het traject verder te verbeteren.
- 1295 De heer **Van Tiggelen** (PVV) stelt dat coaching geen oplossing is voor de problemen waarmee boeren worden geconfronteerd. Volgens hem hebben boeren vooral behoefte aan ruimte en vertrouwen om hun werk uit te voeren, zonder belemmeringen door een politiek klimaat dat hen onterecht neerzet als schadelijk. Hij noemt dit respectloos en benadrukt dat de politiek lessen moet trekken uit de geschiedenis, verwijzend naar de negatieve gevolgen van onderdrukking van
- 1300 boeren in het verleden, zoals onder Stalin en Mao.
- Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) onderbreekt en vraagt of coaching dan niet juist nuttig kan zijn als boeren door omstandigheden of regelgeving gedwongen worden te veranderen.
- 1305 De heer **Van Tiggelen** (PVV) blijft bij zijn standpunt en vindt dat dergelijke maatregelen overbodig zijn. Hij roept op te stoppen met beleid dat volgens hem gebaseerd is op "waandenkbeelden" en "imaginaire problemen." Hij verwijst naar een eerdere motie van de PVV om te luisteren naar wetenschappers met relevante kennis, een motie die slechts door twee partijen werd gesteund. Volgens hem willen de meeste partijen niet luisteren en missen zij cruciale informatie.
- 1310 De PVV spreekt verder haar steun uit voor boeren die volgens hen slachtoffer zijn van "klimaatzwendel," "stikstofbedrog," en "methaanonzin." De heer Van Tiggelen betoogt dat methaangas in de atmosfeer op natuurlijke wijze wordt afgebroken en geen probleem vormt. Hij wijst erop dat de huidige maatregelen onrechtvaardig zijn en benadrukt dat de PVV blijft pleiten voor een eerlijk beleid dat boeren met rust laat en hun waardevolle bijdrage aan de samenleving erkent.
- 1315
- Mevrouw **Schneemann** (Volt) geeft aan dat Volt blij is met het gebruik van ondernemerscoaches, omdat het een effectief middel lijkt. Tegelijkertijd pleit zij voor meer evaluatie om te begrijpen
- 1320 waarom in sommige gevallen geen aanvraag wordt gedaan en waarom andere provincies, zoals Utrecht, Brabant en Gelderland, veel grotere aantallen deelnemers hebben. Ze vraagt de gedeputeerde te reflecteren op wat Noord-Holland van deze provincies kan leren. Volt wil meer inzicht in de langetermijneffecten van het programma, vooral of het agrariërs helpt toekomstbestendige bedrijfsvoering te realiseren.
- 1325 Ook wordt aangesloten bij opmerkingen van de VVD over het belang van implementatie en nazorg, waarbij Volt benadrukt dat concrete transitiepaden belangrijk zijn, omdat er uiteindelijk één richting gekozen moet worden.
- 1330 Mevrouw Schneemann noemt voorbeelden uit andere provincies: in Brabant ligt de nadruk op natuurinclusieve landbouw, terwijl in Gelderland wordt gekeken naar het uitbreiden van coachingsprogramma's met extra ondersteuning voor verduurzaming. Zij vraagt of Noord-Holland ook naar dergelijke mogelijkheden kijkt.
- 1335 Tot slot stelt zij een vraag aan het College van GS over de aparte trajecten voor biologische ondernemerscoaches. Volgens haar betekent dit dat ondernemers bij aanvang al een keuze

moeten maken voor het biologische pad, terwijl het volgens Volt juist de bedoeling is om open te verkennen wat de mogelijkheden zijn. Zij vraagt waarom voor deze scheiding is gekozen en of dit niet anders kan.

1340

Statenlid **Van Wijnen** (GL) sluit zich aan bij de vraag van Volt over de gescheiden trajecten voor biologische ondernemerscoaches. Ze geeft aan blij te zijn met de eerste analyse en benadrukt dat het instrument in eerste aanleg iets positiefs lijkt te doen. Ze erkent de discrepantie met de provincie Utrecht en stelt dat het goed is om het gebruik van de ondernemerscoaches verder onder de aandacht te brengen. GroenLinks vindt een uitgebreidere analyse of extra budget op dit moment nog niet nodig en pleit ervoor om na één of twee jaar, met meer gegevens en ervaring, te kijken naar de verdere invulling. Dit zou een beter moment zijn voor een bredere evaluatie of aanvullende middelen.

1345

1350

Statenlid Van Wijnen benadrukt dat erfcoaches een luxe zijn voor de sector en dat dit voortkomt uit het gedeelde belang met de agrarische sector voor het landelijk gebied. Ze vindt het belangrijk dat de provincie uit de opbrengsten van de coachingstrajecten kan leren, zonder de onafhankelijkheid van de coaches aan te tasten.

1355

De heer **Vendrig** (BBB) interrumpeert met de vraag waarom GroenLinks dit pas over twee jaar wil evalueren. Hij stelt dat erfcoaches juist nu in gebiedsprocessen kunnen helpen, omdat boeren vaak bereid zijn mee te werken, maar niet weten welke mogelijkheden ze hebben. Volgens de heer Vendrig moet dit op korte termijn gebeuren om boeren te ondersteunen en processen zoals grondverwerving te versnellen. Hij vraagt waarom GroenLinks dit uitstelt, terwijl het nu al meerwaarde kan bieden. Statenlid **Van Wijnen** (GL) benadrukt in haar reactie dat er geen sprake is van uitstel. Ze wijst erop dat het instrument nog één of twee jaar wordt doorgezet zoals gepland en dat ze heeft aangegeven dat het goed is om het verder te promoten. Dit kan mogelijk leiden tot een grotere vraag, maar dit moet nog blijken. Ze stelt dat het, na deze periode, met meer data mogelijk is om gericht te evalueren en een besluit te nemen over verdere stappen. Statenlid

1360

1365

Van Wijnen ziet daarom geen uitstel in haar standpunt.

De heer **Mantel** (JA21) spreekt zijn dank uit aan het CDA en de Partij voor de Dieren voor het agenderen van dit onderwerp. Hij is positief over de voortzetting van het project en benadrukt de positieve punten uit de brief. De heer Mantel stelt voor om niet alleen te kijken hoe het project meer onder de aandacht kan worden gebracht, maar ook te onderzoeken waarom sommige ondernemers niet op de hoogte waren. Volgens hem kan dit helpen om gericht actie te ondernemen.

1370

Hij uit zijn zorgen over het benodigde budget. Hoewel het project succesvol lijkt, vindt hij het bedrag van ongeveer € 3 miljoen aanzienlijk en vraagt hij of het CDA al een concreet voorstel heeft hoe dit bedrag bekostigd kan worden. Daarnaast vraagt hij of GS hierover kan meedenken. De heer Mantel wijst ook op de financiering vanuit het ministerie waar in de brief op wordt gehint. Hij vraagt aan GS of die financiering haalbaar is en of er al gesprekken over plaatsvinden.

1375

1380

Als laatste geeft hij aan dat hij het idee van de Partij voor de Dieren om een evaluatie uit te voeren, een goed plan vindt.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) interrumpeert en verduidelijkt dat het bedrag van € 3,1 miljoen in Utrecht beschikbaar was, maar dat dit niet per se voor Noord-Holland wordt gevraagd. Ze pleit
1385 wel voor een iets ruimer budget en meer aandacht, omdat dit als een vliegwiel kan werken en
bijdraagt aan een vitaal buitengebied. Ze noemt het een win-winsituatie. De heer **Mantel** (JA21)
vraagt daarop of mevrouw Koning al een streefbedrag in gedachten heeft. Mevrouw **Koning-
Hoeve** (CDA) geeft aan dat dit nog niet het geval is. Ze benadrukt dat dit iets is wat gezamenlijk
bepaald moet worden, als iedereen positief staat tegenover het project.

1390 Mevrouw **Jansen** (D66) benadrukt dat D66 voorstander is van het blijven ondersteunen van
agrarische ondernemers bij het toekomstbestendig maken van hun bedrijf. Voor D66 betekent dit
vooral de verduurzaming van agrarische ondernemingen, vergelijkbaar met de doelstelling van
1395 het programma in Utrecht. Ze legt daarbij de nadruk op een overstap naar natuurinclusieve
landbouw, wat volgens haar een bredere benadering is dan uitsluitend biologische landbouw,
zoals de Partij voor de Dieren voorstaat. Hoewel ze biologische landbouw een goed alternatief
noemt, geeft ze aan dat natuurinclusieve landbouw voor D66 het belangrijkste streven is.

1400 De heer **Veenboer** (PvdA) bedankt voor de brief en stelt vast dat GS goed aan de slag is gegaan
met de motie. Hij benadrukt dat het belangrijk is om van de ervaringen te leren, ook al zijn de
sessies vertrouwelijk. Hij verwijst naar twee genoemde voorbeelden: een ondernemer die na een
overlijden toch door kon gaan en een ondernemer met een geschil met de gemeente. Volgens
hem zijn dit echter situaties die ook in andere sectoren, zoals bij een kledingbedrijf, kunnen
voorkomen. Hij vraagt zich daarom af waarom de provincie hier specifiek een voorttrekkende rol
1405 zou moeten spelen voor boeren.

De heer Veenboer vindt het logischer als de coaching gericht is op transities naar
natuurinclusieve landbouw of andere doelen die de provincie nastreeft. Hij geeft aan dat hij de
oproep van de Partij voor de Dieren om dit laatste jaar te focussen op specifieke doelen
1410 ambitieus vindt, maar alleen haalbaar acht als dat realistisch kan worden ingevuld.

Ten aanzien van de verwijzing naar Utrecht stelt hij dat Utrecht geen doel op zich is. Hoewel hij
coaching naar transities waardevol vindt, plaatst hij vraagtekens bij het grote budget dat Utrecht
beschikbaar heeft gesteld (€ 3,1 miljoen). Hij waarschuwt dat een dergelijk budget in Noord-
1415 Holland mogelijk ten koste zou gaan van natuur- of andere budgetten, en dat zou hij zonde
vinden.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Beemsterboer** begint met te benoemen dat een groot deel van de discussie over dit
1420 agendapunt binnen de Statencommissie plaatsvond. Dit maakte het voor hem soms lastig om te
onderscheiden welke punten bedoeld waren als expliciete vragen aan GS en welke bedoeld waren
als opmerkingen in het debat tussen Statenleden. Hij geeft aan dat hij, waar dat niet duidelijk is
benoemd, opmerkingen ziet als onderdeel van het debat. Vervolgens beantwoordt hij de
schriftelijke vragen van de Partij voor de Dieren (PvdD) en het CDA, waarna hij ingaat op enkele
1425 vragen die tijdens de discussie naar voren kwamen.

Reactie op de vragen van de Partij voor de Dieren

Op de vraag van de PvdD of GS alleen zou willen inzetten op bio-ondernemerscoaches, antwoordt
gedeputeerde Beemsterboer dat GS daar niet voor kiest. Hij legt uit dat er meerdere transitiepaden

1430 zijn waarmee agrariërs de doelen van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) kunnen behalen. Hoewel biologische landbouw een belangrijk onderdeel is, biedt reguliere landbouw ook grote mogelijkheden om duurzaamheidsdoelen te realiseren. Juist omdat agrariërs in Noord-Holland voor uiteenlopende keuzes staan om hun bedrijf toekomstbestendig te maken, is een brede benadering essentieel.

1435

De tweede vraag van de PvdD ging over de samenwerking tussen reguliere ondernemerscoaches en bio-coaches. Reguliere coaches zijn goed op de hoogte van de mogelijkheden die biologische landbouw kan bieden. Waar nodig verwijzen zij door naar een bio-coach, en het is zelfs mogelijk voor agrariërs om aan beide trajecten deel te nemen. Gedeputeerde Beemsterboer voegt toe dat

1440 een situatie zoals beschreven door de PvdD – waarbij een reguliere coach een bio-coach inschakelt – volgens hem tot op heden niet is voorgekomen.

Op de derde vraag, die ging over ondersteuning van agrariërs tijdens de omschakelperiode naar biologisch, wijst gedeputeerde Beemsterboer op het landelijke Investeringsfonds Duurzame Landbouw. Dit fonds is onderdeel van het Omschakelprogramma Duurzame Landbouw van het

1445 ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN). Vanaf 2024 is er € 130 miljoen beschikbaar om via achtergestelde leningen agrariërs te ondersteunen bij de verduurzaming van hun bedrijf, waaronder bij de overgang naar biologische landbouw.

1450 **Reactie op de vragen van het CDA**

Gedeputeerde Beemsterboer geeft aan dat GS goed op de hoogte is van de Utrechtse trajecten en dat het Utrechtse model zelfs als voorbeeld heeft gediend bij het ontwikkelen van de Noord-Hollandse ondernemerscoachingstrajecten. Hij vertelt dat er ook uitwisseling is geweest tussen LTO Noord en de uitvoerders in Utrecht, zodat beide provincies van elkaar konden leren.

1455

Wat betreft de vraag of de trajecten in Noord-Holland vergelijkbaar zijn met die in Utrecht, bevestigt gedeputeerde Beemsterboer dat dit grotendeels het geval is. Beide trajecten hebben een vergelijkbare lengte en richten zich op soortgelijke onderwerpen. Wel is er een belangrijk verschil: in Utrecht is de pool van externe experts die worden ingezet voor het maken van bedrijfsplannen

1460 groter. In Noord-Holland wordt op dit moment geen mogelijkheid geboden voor het opstellen van bedrijfsplannen, omdat dit volgens gedeputeerde Beemsterboer beter gepaard kan gaan met een eigen bijdrage van de ondernemer.

Op de vraag naar het beschikbare budget voor 2025 en 2026 geeft de gedeputeerde aan dat er in

1465 2025 nog € 200.000 beschikbaar is voor ondernemerscoaching. Daarnaast is er recent een subsidie van € 1,1 miljoen toegekend door het Rijk voor Sociaal-Economische Begeleiding, aangevraagd door LTO en andere samenwerkende organisaties. Deze subsidie dekt Noord-Holland en een klein deel van Utrecht en komt bovenop het provinciale budget. Volgens gedeputeerde Beemsterboer biedt dit extra financiële ruimte en onderzoekt GS of dit voorlopig voldoende is om

1470 de coaching voort te zetten.

Reactie op aanvullende vragen en opmerkingen

Volt en GroenLinks stelden vragen over de evaluatie van de ondernemerscoachingstrajecten. De gedeputeerde geeft aan dat GS niet ontevreden is over het aantal aanmeldingen dat tot nu toe is

1475 binnengekomen. Wel erkent hij dat het budget voor de trajecten in Noord-Holland beperkt was, maar dat dit dankzij de toegekende rijksmiddelen het komende jaar ruimer lijkt te worden. Hij wijst

erop dat partijen die subsidies ontvangen voor de coachingstrajecten verplicht zijn om terugkoppeling te geven aan de provincie. Deze informatie wordt vervolgens op hoofdlijnen gedeeld met Provinciale Staten, zoals vandaag ook in de vorm van een brief is gedaan.

1480

Mevrouw **Schneemann** (Volt) vraagt of het mogelijk is om een vergelijking te maken met andere provincies die ook coachingstrajecten aanbieden. Ze geeft aan dat ze geen diepgaand onderzoek verwacht, maar dat afstemming en het uitwisselen van ervaringen met provincies als Utrecht, Brabant en Gelderland nuttig kan zijn. Dit zou kunnen bijdragen aan een beter inzicht in wat elders goed werkt en hoe Noord-Holland daar eventueel lessen uit kan trekken. Gedeputeerde **Beemsterboer** reageert door te benadrukken dat de informatie uit de trajecten in Noord-Holland vertrouwelijk wordt behandeld, zoals ook in de brief en eerder door Statenlid Veenboer (PvdA) is aangegeven. Het is belangrijk dat de vertrouwelijkheid van de coaching behouden blijft, zodat ondernemers open kunnen zijn in hun trajecten. Op hoofdlijnen wordt echter wel informatie verzameld over het aantal trajecten, de soorten vragen en de onderwerpen waar agrariërs mee worstelen. Dit type informatie wordt al gedeeld met Provinciale Staten, zoals vandaag via de brief. De gedeputeerde vraagt zich af of er behoefte is aan meer en wat precies de aanvullende informatie zou moeten zijn. Mevrouw **Schneemann** (Volt) verduidelijkt dat ze vooral geïnteresseerd is in een vergelijking met andere provincies en de lessen die daaruit te trekken zijn. Ze benadrukt dat provincies zoals Utrecht, Brabant en Gelderland mogelijk waardevolle inzichten kunnen bieden die relevant zijn voor Noord-Holland. Statenlid **Van Wijnen** (GL) voegt hieraan toe dat zo'n vergelijking meer waarde krijgt als er meer gegevens beschikbaar zijn, bijvoorbeeld wanneer er meer coachingstrajecten zijn afgerond. Ze stelt voor om op termijn nog eens een update te krijgen via een vergelijkbare brief, waarin eventuele trends worden opgenomen. Als bijvoorbeeld blijkt dat er veel aanvragen zijn voor bepaalde thema's, zoals biologische landbouw, zou dat waardevolle informatie kunnen zijn. Mevrouw **Ouderkerken** (VVD) sluit zich hierbij aan en benadrukt dat meetbare resultaten essentieel zijn. Ze wil concrete feiten zien voordat er eventueel extra budget beschikbaar wordt gesteld. Dit zou bijvoorbeeld inzicht kunnen bieden in hoe effectief de trajecten zijn en wat voor impact ze hebben op de toekomstbestendigheid van de agrarische sector.

1485

1490

1495

1500

1505

De heer **Mantel** (JA21) stelt een aanvullende vraag over de recent toegekende € 1,1 miljoen subsidie van het Rijk. Hij vraagt of deze middelen direct aan het huidige traject van ondernemerscoaches kunnen worden toegevoegd. Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt dat deze subsidie apart is aangevraagd door LTO Noord, die de coördinatie op zich neemt. Hoewel de subsidie niet rechtstreeks in het huidige coachingstraject wordt geïntegreerd, sluit deze wel nauw aan op het bestaande traject. De overlap tussen beide trajecten wordt momenteel onderzocht, zodat ze elkaar kunnen versterken. In de periode waarin het resterende provinciale budget van € 200.000 beschikbaar is, wordt bekeken hoe beide trajecten elkaar kunnen ondersteunen.

1515

Gedeputeerde Beemsterboer bevestigt vervolgens dat de suggesties van Statenlid Van Wijnen, mevrouw Schneemann en mevrouw Ouderkerken zullen worden opgevolgd. Er zal opnieuw een brief komen om Provinciale Staten te informeren over de voortgang van het project. Daarbij wordt ook contact opgenomen met collega's uit andere provincies om relevante informatie te verzamelen. Als daar bruikbare lessen of inzichten uit voortkomen, zullen deze in de volgende update worden meegenomen.

1520

Gedeputeerde Beemsterboer gaat vervolgens in op de vraag van de PvdA over geschillen met

gemeenten en de rol van coaches daarbij. De gedeputeerde bevestigt dat dergelijke vraagstukken
1525 onderdeel kunnen zijn van een traject als dit. Deze kunnen immers een transitie belemmeren. In
het specifieke geval dat werd genoemd, heeft de coach een bemiddelende rol gespeeld en is er een
oplossing in overleg met de gemeente gevonden. Gedeputeerde Beemsterboer benadrukt dat
hoewel dit soort zaken ook in andere sectoren kunnen spelen, de provincie een veel duidelijkere rol
1530 heeft in het landelijk gebied dan bijvoorbeeld in een binnenstad. Dergelijke situaties in andere
sectoren komen soms voor, maar vallen niet onder deze coachingstrajecten en zijn eerder
uitzonderingen.

Op de vraag van het CDA over het onder de aandacht brengen van de coachingstrajecten, geeft de
gedeputeerde aan dat veel bekendheid wordt gegeven via het Landbouwportaal. Dit portaal wordt
1535 intensief gebruikt door agrariërs. Daarnaast heeft LTO, die betrokken is bij de recent toegekende
subsidie van €1,1 miljoen, een communicatieplan opgesteld dat onderdeel is van het traject. Dit
plan is bedoeld om de bekendheid en het bereik van de coachingstrajecten verder te vergroten. In
reactie op de opmerking van het CDA dat Provinciale Staten mogelijk ook inzicht willen in dat
communicatieplan, geeft gedeputeerde Beemsterboer aan dat hij LTO kan verzoeken om het plan
1540 te delen met de Staten. Hij benadrukt echter dat de provincie geen directe partij is in deze subsidie,
waardoor hij dit niet zelfstandig kan besluiten.

Volt stelde een vraag over de aparte trajecten voor bio-ondernemerscoaches en of het wenselijk is
deze trajecten open te stellen. De gedeputeerde legt uit dat deze aparte trajecten zijn ontstaan
1545 vanuit de pilotfase, waarbij LTO Waterland en Dijk en Bionext bereid waren om deze specifieke
coachingstrajecten op te zetten. Dit heeft goed uitgepakt en is in de huidige situatie doorgezet. De
financiering van €200.000 is verdeeld, waarbij €150.000 via LTO loopt en €50.000 via Bionext. Dit
onderscheid is dus niet een bewuste keuze geweest om trajecten gescheiden te houden, maar een
uitvloeisel van de pilotopzet.

1550 50PLUS vroeg naar het succes van de trajecten in relatie tot geografische spreiding en leeftijd, met
een specifieke nadruk op oudere agrariërs. Gedeputeerde Beemsterboer benadrukt dat de
vertrouwelijkheid van de coachingstrajecten voorop staat en dat deze gegevens daarom niet
specifiek worden gerapporteerd. Hij erkent dat het aannemelijk is dat oudere agrariërs regelmatig
1555 aan bod komen in de trajecten, bijvoorbeeld in het kader van opvolgingsvraagstukken. De
gedeputeerde geeft echter aan dat het niet wenselijk is om hier specifiek over terug te koppelen,
omdat dit de vertrouwelijkheid van de gesprekken kan aantasten. De gedeputeerde roept op om
vertrouwen te hebben in het feit dat ook deze doelgroepen worden bediend binnen de trajecten.

1560 Mevrouw **Ouderkerken** (VVD) vraagt via een ordevoorstel om verduidelijking over de status van
het onderwerp. Mevrouw Ouderkerken stelt dat zij niet helder heeft of er een besluit wordt
genomen, dan wel of dit een beeldvormende of oordeelsvormende bespreking betreft. De
voorzitter legt uit dat het hier gaat om een agenderingsverzoek om een onderwerp van de C-
agenda naar de B-agenda te verplaatsen. Het is dus bedoeld om te bespreken in de commissie
1565 zonder dat er een direct besluit wordt genomen. De voorzitter stelt voor om het CDA en de Partij
voor de Dieren, als initiatiefnemers van dit onderwerp, kort het woord te geven om te beoordelen
of de bespreking voldoende is afgerond. Als de commissieleden dit steunen, kan het onderwerp
als besproken worden beschouwd.

1570 Mevrouw **Haas** (PvdD) sluit af met de conclusie dat zij het voorstel van GroenLinks volledig ondersteunt om over ongeveer twee jaar een uitgebreide evaluatie te doen van de ondernemerscoachingstrajecten. Dit moment biedt volgens haar de gelegenheid om met meer inzicht te beoordelen hoe succesvol de trajecten zijn geweest en wat er op dat moment nodig is om de doelen van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) verder te realiseren. Ze
1575 benadrukt dat het verstandig is om voorlopig door te gaan met de huidige aanpak en om in de tussentijd te blijven monitoren hoe de trajecten verlopen. Mevrouw Haas geeft aan dat een evaluatie over twee jaar de mogelijkheid biedt om een volledig beeld te krijgen van de effectiviteit van de pilot en om op basis daarvan te beslissen of de coachingstrajecten in deze vorm moeten worden voortgezet, aangepast, of wellicht uitgebreid.

1580 Ze bedankt alle partijen voor hun inbreng tijdens de discussie en voor hun betrokkenheid bij het onderwerp.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) bedankt iedereen voor de inbreng en stelt vast dat er brede
1585 betrokkenheid is bij het onderwerp. Ze uit echter haar bezorgdheid over het voorstel om pas over twee jaar een uitgebreide evaluatie te doen, zoals door GroenLinks werd voorgesteld. Ze wijst erop dat over twee jaar de samenstelling van de Provinciale Staten mogelijk is veranderd, waardoor belangrijke voortgangsbepalingen mogelijk vertraging oplopen.

1590 In plaats daarvan stelt mevrouw Koning-Hoeve voor om te wachten op de aangekondigde brief van LTO, waarin onder andere het communicatieplan en verdere details over het coachingstraject worden gedeeld. Deze brief kan dan als basis dienen om bij de bespreking van de kaderbrief te bepalen hoe de situatie op dat moment is. Daarbij kan de commissie beoordelen of er voldoende financiën beschikbaar zijn en of het traject dat in samenwerking met LTO wordt uitgevoerd,
1595 voldoende perspectief biedt voor de agrarische sector.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken.

7 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer

1600 Er zijn voorafgaand aan de vergadering geen rondvragen voor gedeputeerde Beemsterboer ingediend.

8 Sluiting

1605 De **voorzitter** dankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 17.28 uur.

Sluiting om 17.28 uur.